

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Parlament versus prezident Ruské federace a České republiky
ve srovnání**

Autor práce: Radka Dušková
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: PhDr. Lenka Havelková, Ph.D.
Katedra: Katedra společenských věd

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Lence Havelkové, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DUŠKOVÁ, R. *Parlament versus prezident Ruské federace a České republiky ve srovnání* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2012. 58 s. Vedoucí bakalářské práce : PhDr. Lenka Havelková, Ph.D.

Klíčová slova: kompetence výkonné moci, kompetence zákonodárné moci, parlament České republiky, parlament Ruské federace, prezident

Bakalářská práce řeší postavení parlamentu a prezidenta České republiky a Ruské federace a srovnává jejich vzájemné vztahy. Zkoumá jednotlivé kompetence zákonodárné nebo výkonné moci v obou státech a následně porovnává politické pravomoci těchto státních institucí. Bakalářská práce vychází z analýzy primárních i sekundárních zdrojů k dané problematice, zejména Ústavy, která definuje role prezidenta i parlamentu. Z hlediska historického vývoje se zabývá každou zemí zvlášť, jsou zde analyzována významná historická období, která měla vliv na politický vývoj země. Ke každému období jsou vybráni jeho nejdůležitější představitelé a je zhodnocen jejich přínos pro utváření státu. Práce hodnotí pravomoci prezidentů České republiky a Ruské federace, rozdíly v jejich pravomocích, v způsobu volby, ve funkčním období. Dále se práce zabývá parlamentem obou zemí, jejich složením, funkčním obdobím poslanců, podmínkami pro možnost být volen do parlamentu. Hlavním cílem je pak zhodnocení významu jednotlivých institutů pro fungování státu.

ABSTRACT

DUŠKOVÁ, R. *Parliament vs. President of the Russian Federation and the Czech Republic compared : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2012. 58 p. Supervisor : PhDr. Lenka Havelková, Ph.D.

Key words: competence of the executive, competence of the legislative, parliament of the Czech Republic, parliament of the Russian Federation, president

This bachelor thesis deals with the position of the parliament and the President in the Czech Republic and the Russian Federation and compares their mutual relationship. It considers every single competencies of executive and legislative powers in both countries and subsequently compares their political competencies in the respective authorities. The bachelor thesis has used the primary and secondary resources, mainly the Constitution which defines the role of the President and the parliament. The thesis shows each country separately in the terms of historical development, some important historical periods are analyzed here, especially those which influenced political development in the country. The most important representatives have been chosen for each period and their contributions for shaping countries are assessed too. The thesis evaluates powers of the President of the Czech Republic and the Russian Federation, the differences in their powers, the way of their election and their election terms. Furthermore, the thesis deals with the parliament in both countries, their structure, election terms of Members of Parliament, the conditions for being elected into the parliament. The main objective is an evaluation of the importance of these authorities for each country.

Obsah

Úvod	7
1 Cíle a metodika bakalářské práce	9
2 Historická východiska	10
2.1 Česká republika	10
2.1.1 Velkomoravská říše	10
2.1.2 Český stát	11
2.1.3 České země v době vlády Habsburků	12
2.1.4 Československo	13
2.1.5 Česká republika	15
2.2 Ruská federace.....	16
2.2.1 Kyjevská Rus.....	16
2.2.2 Moskevská Rus a samoděržaví.....	17
2.2.3 Carské Rusko.....	18
2.2.4 Socialistický stát.....	19
2.2.5 Ruská federace	20
2.3 Srovnání české a ruské historie	21
3 Politické systémy České republiky a Ruské federace	23
3.1 Parlamentní, prezidentské a poloprezidentské systémy	23
3.2 Politický systém České republiky	25
3.2.1 Stranický systém.....	25
3.3 Politický systém Ruské federace.....	28
3.3.1 Stranický systém.....	28
4 Parlament České republiky a Ruské federace.....	31
4.1 Parlament České republiky	31
4.2 Federální shromáždění Ruské federace	35
4.2.1 Rada federace	35
4.2.2 Státní дума.....	35
4.3 Porovnání Parlamentu Ruské federace a České republiky	37
5 Prezident České republiky a Ruské federace	39
5.1 Prezident České republiky.....	39
5.1.1 Volba prezidenta.....	39
5.1.2 Slib.....	40
5.1.3 Pravomoci prezidenta	40
5.1.4 Stíhání prezidenta	41
5.1.5 Ukončení prezidentského mandátu.....	42
5.2 Prezident Ruské federace	42
5.2.1 Volba prezidenta.....	42
5.2.2 Pravomoci prezidenta	43
5.2.3 Slib.....	44
5.2.4 Funkční období prezidenta	44
5.2.5 Odvolání z funkce prezidenta.....	44
5.3 Porovnání prezidenta České republiky a Ruské federace	45
6 Vzájemné vztahy – parlament vs. prezident	48
Závěr	51
Seznam použitých zdrojů.....	53

Úvod

Parlament a prezident představují pro Ruskou federaci a Českou republiku klíčové instituce, které jsou velmi důležité pro bezproblémové fungování státu. Vždy bude potřeba někdo, kdo bude zastupovat stát navenek, i někdo, kdo bude vymýšlet nové zákony, měnit a schvalovat je. Tato bakalářská práce se zabývá pravomocemi prezidentů a parlamentů. Protože v České republice v současné době probíhá schvalovací proces přímé volby prezidenta a kompetence v novém uspořádání nejsou dosud jasně vymezeny, budeme v naší práci vycházet ze stavu v roce 2011, kdy byla bakalářská práce z největší části zpracována.

Téma prezidencialismu a parlamentarismu je v obou státech téma aktuální. Důkazem toho je, že čeští politici, veřejnost i media intenzivně řešili a i nadále řeší, zda bude uzákoněna přímá volba prezidenta nebo zůstane volba nepřímá, kdy je prezident volen parlamentem. Přímá volba by znamenala, že občané České republiky by si sami vybrali z kandidátů, kdo se stane hlavou státu. Touto volbou by se předešlo podobným incidentům, které nepřímou volbu prezidenta provázejí, jako například vydírání, vyhrožování, nevolnosti poslanců, aby se vyhnuli hlasování, a podobně. S přímou volbou prezidenta souvisí vznik sporů o pravomoci prezidenta, Senát nechce přijít o své kompetence a zároveň současný prezident Václav Klaus nesouhlasí s přímou volbou. Záleží na domluvě poslanců, jak se bude tato politická otázka dále vyvíjet. Přímá volba již byla schválena a i Senát souhlasil a podepsal návrh změny, diskuse o kompetencích však stále pokračují.

V Ruské federaci se v březnu 2012 konaly prezidentské volby a již v roce 2011 media informovala, že bývalý prezident a současný předseda vlády, Vladimír Putin, se o tento post bude znovu ucházet. Současný prezident Dmitrij Medvědev Putina sám navrhl a naopak Medvědev byl navržen Putinem, aby vedl stranu Jednotné Rusko do parlamentních voleb. Tato výměna rolí je zajímavá v tom, že lze předpokládat, že oba politici již několik let byli na této variantě domluveni, a zůstává otázkou, jak se bude vztah mezi oběma politiky dále vyvíjet. 4. března 2012 se konaly prezidentské volby a dopadly podle očekávání, prezidentem se stal opět Vladimír Putin.

Parlament je tvořen dvěma komorami, horní a dolní. V České republice je horní komora nazývána Senát a dolní komora Poslanecká sněmovna. Parlament vykonává zákonodárnou moc. Právě obě dvě komory společně dosud volily prezidenta, avšak v současné době dochází k transformaci volby prezidenta na přímý způsob volby

občany ČR. Senát je tzv. pojistkou, aby v zemi byla demokracie, schvaluje zákony, které přijdou z dolní komory, tedy z Poslanecké sněmovny. V bakalářské práci bude rovněž blíže analyzována role a význam horní komory parlamentu pro demokratické směřování státu.

Zákonodárná moc v Ruské federaci se rovněž dělí na komory. Dolní komora se nazývá Státní Duma, horní komora Rada federace.

V Ruské federaci je však klíčovou politickou silou prezident, který disponuje rozsáhlými pravomocemi a je volen v přímé volbě občany Ruské federace. Role Parlamentu je však i v Rusku nezastupitelná a má svoje zásadní místo v politické struktuře státu.

Bakalářská práce je věnována tématu, které je podstatné pro každý stát, obě instituce jsou klíčové jak pro zastupování státu navenek, tak i pro jeho fungování samotné. Při porovnávání funkcí parlamentu a prezidenta obou států, jejich pravomocí, jejich oblíby, důvěry i dalších aspektů můžeme najít mnohé shodné rysy, ale i rozdíly, které mohou být inspirativní nebo naopak mohou působit jako příklad toho, čemu se v politice vyhnout. Posouzení, který stát má lepší zákonodárnou a výkonnou moc či který prezident se těší větší oblíbě a důvěře občanů a proč, je úkol obtížný. Konkrétní uspořádání v obou státech je výsledkem dlouholetého procesu, který je zásadně ovlivněn historií, kulturou i mentalitou celého národa. I těmto hlediskům bude předkládaná bakalářská práce věnována.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Parlament a prezident představují v každém demokratickém státě velmi významné instituce, které však v jednotlivých zemích zaujímají často různá postavení v jejich politickém systému, hrají různé úlohy na politické scéně a mají často velmi odlišnou míru vlivu. Pro pochopení celkového fungování státu je nezbytné znát úlohy klíčových politických institucí. Bakalářská práce se bude zabývat porovnáním statutů a rolí parlamentu a úřadu prezidenta v České republice a Ruské federaci a z toho plynoucími důsledky pro politickou scénu obou států.

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat, zhodnotit a porovnat status a role parlamentu a prezidenta Ruské federace a České republiky. Práce si rovněž klade za cíl zhodnotit, jak se parlament a úřad prezidenta České republiky a Ruské federace postupně vyvíjely, tedy jaká jsou jejich historická východiska i současný stav, budou rovněž vyhodnoceny kompetence a pravomoci obou institutů a jejich vzájemný vztah.

Bakalářská práce bude vycházet z analýzy primárních i sekundárních zdrojů k dané problematice, zejména Ústavy, která definuje role prezidenta i parlamentu, a poté na základě komparace bude vyhodnocen stav na politické scéně obou zemí a s tím spojené důsledky pro rozhodovací mechanismy.

Dílčím cílem práce je zhodnocení historických východisek politického systému v obou zemích, jakož i samostatných institucí, Parlamentu a úřadu prezidenta, cílem je rovněž zhodnotit jejich pravomoci a postavení ve státu v historickém kontextu. Dále se budeme podrobněji zabývat institutem prezidenta, který by měl být vzorem a oporou pro národ, měl by zastupovat stát nejen navenek. Na základě analýzy Ústav a komparativní metody budou porovnány jednotlivé prezidentské i parlamentní kompetence v České republice a Ruské federaci.

V závěrečné části budou opět pomocí komparativní metody porovnány a vyhodnoceny vzájemné vztahy mezi parlamentem a prezidentem v obou zemích. Dílčím cílem práce je definovat, která moc, výkonná nebo zákonodárná, má větší kompetence a tedy i vliv na politické směřování státu v obou státech.

2 Historická východiska

V této kapitole bakalářské práce budou představena historická východiska současného politického uspořádání obou zemí. V každém státě se politická situace vyvíjela různě, měnili se čelní představitelé země a dokonce i samotné názvy zemí. Těmito proměnami byl ovlivňován celý politický systém, jak vládnoucí osoby samotné, tak i jejich kontrolní mechanismy ve formě různých politických uskupení. V následující části budou přiblíženy klíčové mezníky politického vývoje v českých zemích i v Rusku.

2.1 Česká republika

V této kapitole budou řešena nejvýznamnější historická období, která se týkají České republiky. Česká republika si prošla dlouhým historickým vývojem, měnily se názvy země i státní uskupení. Budou zde zmíněny důležité mezníky od Velkomoravské říše přes Český stát, Československo až ke vzniku současné České republiky.

2.1.1 Velkomoravská říše

Česká republika je vnitrozemský stát ve střední Evropě. Od začátku 4. století př. n. l. osidlovaly Českou zem keltské kmeny, z nichž kmen Bójů dal zemi i název, tedy Bohemia. Po roce 820 vznikl první státní útvar, Velkomoravská říše.¹

Kolem roku 830 založil kníže Mojmír Velkomoravskou říši. V 9. století do Velkomoravské říše patřily Morava, Čechy i Slovensko.²

Největšího rozkvětu dosahovala Velkomoravská říše za knížete Rostislava a Svatopluka. Kníže Rostislav rozvíjel samostatnou vnější politiku, jeho nejvýznamnějším politickým rozhodnutím bylo, že chtěl šířit křesťanství srozumitelným jazykem. Proto byli na Konstantinovu žádost z Byzantské říše vysláni bratři, Konstantin a Metoděj, kteří zvyšovali úroveň duchovního života na Moravě. Konstantin vytvořil nový druh písma hlaholici a společně sestavili literární jazyk staroslovenštinu. Velkomoravské říši vládl panovník, kterému všichni podléhali a který omezoval svobody jednotlivce. Malý podíl na moci měli také knížata a velmoži, což byli státní úředníci, kteří vybírali daně. Velkomoravská říše zanikla v roce 906 po nájazdech Uhrů.³

¹ HONZÁK, F., PEČENKA, M. *Státy a jejich představitelé*. Praha, 1994, s. 40.

² POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha, 2001, s. 121.

³ HARNA, J., FIŠER, R. *Dějiny českých zemí I. Od pravěku do poloviny 18. století*. Praha, 1995, s. 35-45.

2.1.2 Český stát

V 9. století se ujali vlády Přemyslovci, což je doba prvních počátků českého státu. V této době bylo velmi rozvinuto výrobní i obchodní středisko, které leželo mezi hrady Praha a Vyšehrad. Osady mezi hrady patřily právě hlavně Přemyslovcům, kteří se snažili, aby působili jako nezávislí panovníci jednotného státu. V 10. století nechali dokonce již razit vlastní mince.⁴

Přemyslovci sami mezi sebou bojovali o trůn, teprve ve 13. století boje ustaly. Přemyslovci se snažili získat královskou korunu jako symbol vladařské hodnosti, královskou korunu knížatům mohl udělit pouze císař nebo papež za mimořádnou poctu. Přemyslu Otakaru I. se podařilo nabýt královský titul natrvalo, tento královský titul obdařil české vladaře vznešeností. Po papeži a císaři byli čeští vladaři jedni z nejvýznamnějších osobností. Poslední Přemyslovec byl Václav III., kterého zavraždili v roce 1306, a tím skončila éra celého rodu, protože nebyl žádný mužský potomek, který by vládu převzal.⁵

Po vymření Přemyslovců se na českém trůně vystřídala řada panovníků od Jana I. Lucemburského, Karla IV., Václava IV., Jiřího z Poděbrad až po poslední Habsburky. K nejvýznamnějším panovníkům českých zemí bezesporu patří Karel IV., který byl významným panovníkem nejen pro české království, ale hrál významnou roli i v celoevropském kontextu. Za jeho vlády byl slavnostně otevřen Karlštejn, založil v Praze univerzitu a zahájil stavbu Karlova mostu, zasloužil se o mnohé i na mezinárodní scéně. Mezi jeho nejvzácnější tituly patří „Otec vlasti“, který mu byl přirčen po smrti roku 1378.⁶

Další důležitou osobností je Jan Hus, který se stal symbolem pro všechny, kdo bojovali o nápravu církve. Jan Hus samozřejmě nebyl panovníkem, ale svými myšlenkami zásadně ovlivnil i politické uspořádání v tehdejší české zemi. Byl prohlášen za kacíře a dne 6. července 1415 upálen v Kostnici. Po době husitské nastoupili do české země Habsburkové.⁷

⁴ VANĚČEK, V. *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945*. Praha, 1976, s. 46-48.

⁵ BÍGL, Z. *České země za posledních Přemyslovců*. Praha, 1993, s. 2-4.

⁶ AJŠMAN, J. *Čeští králové život a vláda (1198 – 1918)*. Plzeň, 1994, s. 19-23.

⁷ HARNA, J., FIŠER, R. *Dějiny českých zemí I. Od pravěku do poloviny 18. století*. Praha, 1995, s. 155-162.

2.1.3 České země v době vlády Habsburků

České stavy v roce 1526 zvolily Ferdinanda I. jako nového panovníka. Habsburkové završili svůj mocenský nástup na trůn, protože Ferdinandův bratr, Karel V., byl také králem. Ferdinand I. chtěl posílit královskou moc a snížit moc stavů. Tyto kroky Ferdinanda I. i jeho nástupců se nelíbily českým stavům, protože stavy chtěly mít stále rozhodující politický vliv. Za vlády Rudolfa II. konflikt mezi stavy a Habsburky vypukl a později přerostl v dlouhodobý boj, tzv. třicetiletou válku. Výhra Habsburků znamenala, že Ferdinand II. zavedl absolutistickou monarchii, řízenou panovníkem a jeho rádci. Poddaní museli přestoupit ke katolicismu a němčina byla zrovnoprávněna s češtinou. Významnou osobností v této době byla i Marie Terezie, která zavedla povinnou školní docházku, byly vydány patenty o zrušení nevolnictví. Důvodem českého národního obrození bylo, že osvěcenské reformy řídil stát, který opominul specifika jednotlivých oblastí mnohonárodnostní habsburské říše. A tento faktor spolu s tím, že němčina byla necitlivě zaváděna, způsobil národní obrození. Tento proces trval od 18. století až do 19. století. Revolučním rokem se stal rok 1848, kdy reprezentace vystoupila se svými politickými požadavky. A to rozpustit říšský sněm, vydat oktrojovanou ústavu a přebudovat habsburskou říši. Obrozenci chtěli znovuobnovit českou státnost.⁸

V roce 1849 byla vyhlášena výše zmiňovaná oktrojovaná ústava, to znamená taková, kterou nařizoval císař a vláda, aniž by potřebovali schválení parlamentu. Po vyhlášení ústavy se uplatnily názory ministra Alexandra Bacha, který se snažil obnovit absolutismus, opíral se o armádu a tajnou policii. Zrušil ústavu a všechna politická práva. Bachův absolutismus byl uplatňován v období 1851 až do roku 1859. V roce 1860 byl vydán základní zákon říše, takzvaný Říjnový diplom, který sliboval ústavu. V něm se císař František Josef I. navždy zřekl absolutismu.⁹

Ústava v Říjnovém diplomu byla centralistická, vyhovovala zájmům Rakouských Němců, ale zájmy ostatních národů nebrala v úvahu. Rozdělila moc na exekutivu, což znamenalo, že v jejím čele stál panovník a zákonodárnou moc. Zákonodárná moc, tedy říšská rada, byla tvořena dvěma sněmovnami, a to panskou a poslaneckou.¹⁰

⁸ ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha, 2003, s. 27-36.

⁹ EFMERTOVÁ, M. *České země 1848-1918*. Praha, 1995, s. 2-3.

¹⁰ NĚMEC, V. *Dějepis.com*. Evropa ve druhé polovině 19. století [online]. 1997-2010 [cit. 4. prosince 2011]. Dostupné na WWW: < <http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=018&pod=5>>.

Vítězství mladočechů nad staročechy ve volbách do říšské rady v roce 1891 znamenalo rozpad dosavadní české parlamentní koalice. Vznikly nové strany křesťanskosociální, národně sociální a realistická strana, kterou vedl Tomáš Garrigue Masaryk. Roku 1914 začala první světová válka, která ovlivnila všechny evropské země. Tomáš Garrigue Masaryk v roce 1915 emigroval do zahraničí a začal prosazovat myšlenku československého státu.¹¹

2.1.4 Československo

28. října 1918 vzniklo Československo jako samostatný stát. K jeho vzniku přispěla první světová válka. V roce 1918 byla vyhlášena Tříkrálová deklarace, tímto dokumentem se čeští poslanci přihlásili k myšlence samostatného Československa. Národní shromáždění sesadilo habsburskou monarchii, zrušilo šlechtické tituly a prvním prezidentem se stal Tomáš Garrigue Masaryk.¹²

V roce 1918 tak vznikl první samostatný československý stát po 400 letech období nadvlády Habsburků, avšak jeho trvání nebylo příliš dlouhé, pouze v období od roku 1918 do roku 1938, kdy lze říci, že to bylo jediné historické období plného demokratického vývoje.¹³

V roce 1920 byla přijata nová ústava. Vytvořila parlamentní systém rozdělující státní moc na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Dominantní postavení měl parlament neboli Národní shromáždění. Parlament byl dvoukomorový, s nadvládou Poslanecké sněmovny nad Senátem. Poslanecká sněmovna měla 300 poslanců, kteří byli voleni na 6 let, Senát měl 150 členů, kteří byli voleni na 8 let. V prosinci 1935 Tomáš Garrigue Masaryk abdikoval ze zdravotních důvodů z úřadu prezidenta a za svého nástupce doporučil Edvarda Beneše. Edvard Beneš se stal druhým prezidentem československého státu.¹⁴

Ve 30. letech se však v Německu dostal k moci Adolf Hitler, který chtěl zabrat a zlikvidovat Československo. Francie a Velká Británie se chtěly vyhnout válce, kterou Adolf Hitler hrozil, a proto tyto západní mocnosti nabídly Adolfu Hitlerovi odtržení pohraničních oblastí Československa a jejich připojení k Německu. Toto řešení bylo potvrzeno Mnichovskou dohodou 29. září 1938, kterou podepsali zástupci Itálie,

¹¹ HARNA, J., FIŠER, R. *Dějiny českých zemí II. Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. Praha, 1998, s. 96-103.

¹² ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha, 2003, s. 43-44.

¹³ STRNAD, Š. *První republika*. VŠERS, 24. 4. 2010.

¹⁴ VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky historie a současnost*. Praha, 2007, s. 22-26.

Německa, Francie a Velké Británie. Československo se muselo zříci území, které bylo obydlované sudetskými Němci a následně vypukl v Československu nacistický teror. Po abdikaci Edvarda Beneše se novým prezidentem stal Emil Hácha. Třetí prezident byl donucen při návštěvě Berlína uznat německé rozhodnutí, a sice že Československo se stalo Protektorátem Čechy a Morava.¹⁵

Od 16. března 1939 do 8. května 1945 trvalo období Protektorátu Čech a Moravy, čímž se zastavil samostatný vývoj českého politického systému. Z hlediska státní formy byl těchto šest let aplikován klasický model totalismu. Fungovala tajná gestapa a byly pronásledovány profesní, etnické a jiné skupiny, v této době nebyla respektována základní lidská práva a svobody. Na rozkaz Adolfa Hitlera došlo k centralizaci státu, byl rozpuštěn a zlikvidován Československý parlament. Legislativní činnost byla přesunuta na německé okupační orgány a německé úřady. V roce 1940 bylo zřízeno Prozatímní státní zřízení na Britských ostrovech. Československo mělo v tu chvíli dva prezidenty, Edvarda Beneše v exilu a Emila Hácha v Protektorátu Čechy a Morava. V roce 1943 vznikla státní smlouva mezi Československem a Sovětským svazem o přátelství a vzájemné poválečné pomoci. Od 8. května 1945 došlo k osvobození Československa a vznikla tzv. třetí republika.¹⁶

Státní správu v období třetí republiky představovaly národní fronty. Jejich politická struktura odpovídala dohodám, které byly uzavřeny během války. Základem politické moci byla Národní fronta Čechů a Slováků, v níž byly všechny povolené politické strany. Komunistická strana měla formální samostatnost, což zvýhodňovalo jejich pozici. Prezidentem byl Edvard Beneš, který si ponechal právo prezidentských dekretů.

V únoru 1948 se však k moci dostali komunisté a prvním komunistickým prezidentem byl zvolen Klement Gottwald, který byl ve funkci až do roku 1953. Toto období bylo nejtvrdší, tzv. diktatura. Volby byly nesvobodné a povinné, soudci již nebyli nezávislí. V roce 1950 byly zahájeny politické procesy, byl hledán nepřítel i ve vlastních řadách. Velmi důležitou roli hrála tajná policie, která realizovala stabilizační politiku komunistické strany, jak fyzickým tak i psychickým terorem. Po smrti Klementa Gottwalda nastupuje nový prezident, Antonín Zápotocký, a po jeho smrti Národní shromáždění zvolilo Antonína Novotného za nového prezidenta. Byla přijata nová ústava, podle níž Československá socialistická republika byla socialistickým

¹⁵ ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha, 2003, s. 54-57.

¹⁶ STRNAD, Š. *Protektorátní režim*. VŠERS, 24. 4. 2010.

státem, v jehož čele stála dělnická strana. Funkční období prezidenta se zkrátilo na 5 let. Dalším prezidentem byl Ludvík Svoboda od roku 1968 až do roku 1975.¹⁷

Za totalitního režimu došlo k výrazné proměně v zákonodárné moci. Do té doby dvoukomorový parlament byl redukován na jednokomorový, byl nazýván Národní shromáždění. Byl to nejvyšší orgán zákonodárné moci. V Národním shromáždění bylo 300 poslanců, jejichž funkční období trvalo šest let. Socialistická ústava promluvila do struktury Národního shromáždění, posílila jeho pravomoci, Národní shromáždění mělo plnit funkci ústavního soudu, formálně se stala nejmocnějším státním orgánem. Ústava dále zkrátila mandát poslanců ze šesti let na pouhé čtyři roky.¹⁸

„Jaro“, které do Československa přišlo předčasně v roce 1968, ukázalo, že komunismus není hnutím budoucnosti. Protože ti, kdo bojují za svobodu, nepotřebují jen morální povzbuzení, ale i reálnou pomoc.¹⁹

Gustav Husák byl posledním socialistickým prezidentem Československa do roku 1989.

V roce 1977 bylo vydáno prohlášení Charty 77, která vybízela vládnoucí kruhy v ČSSR, aby neporušovaly lidská práva. 17. listopadu 1989 se v Praze konala demonstrace vysokoškoláků a policejní oddíly je brutálně rozehnaly. Stávka studentů a divadel o dva dny déle zahájila tzv. sametovou revoluci, která nespoléhalo na násilí, ale na informování a propagaci. Pád komunismu byl velmi rychlý. Prvním nekomunistickým prezidentem se stal Václav Havel.²⁰

7. června 1992 požádal prezident Václav Havel tehdejšího předsedu vlády České republiky Václava Klause, aby odstartoval jednání o vytvoření nové federální vlády. Federální vláda měla být uzavřena ještě před prezidentskými volbami. A 2. července 1992 Václav Havel jmenoval novou federální vládu, která měla za cíl připravit rozpad Československa.²¹

2.1.5 Česká republika

V Československu od roku 1969 do roku 1992 existovalo dvoukomorové Federální shromáždění, Sněmovna lidu a Sněmovna národů. Do Sněmovny lidu bylo voleno dvě stě poslanců v celém Československu. Sněmovna národů se skládala ze sto

¹⁷ HARNA, J., FIŠER, R. *Dějiny českých zemí II. Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. Praha, 1998, s. 206-232.

¹⁸ STRNAD, Š. *Totalitní režim*. VŠERS, 27. 4. 2010.

¹⁹ KALVODA, J. *Role Československa v Sovětské strategii*. Kladno, 1999, s. 305.

²⁰ ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha, 2003, s. 78-81.

²¹ KOPEČEK, L. *Éra nevinosti české ČESKÁ POLITIKA 1989-1997*. Brno, 2010, s. 147.

padesáti poslanců, skládala se ze dvou stejně velkých částí, které zastupovaly obě republiky. Obě sněmovny byly rovnoprávné, byl to tedy příklad tzv. bikameralismu. Vývoj česko-slovenských vztahů po roce 1989 ukázal, že problémy, které zažívalo Československo od začátku, nezmizely, ale byly pouze potlačeny. Jednou z hlavních příčin rozpadu státu byly odlišné politické kultury Čechů a Slováků, proto 1. ledna 1993 oficiálně vznikl samostatný stát Česká republika. Václav Havel pak vykonával funkci prezidenta dvě funkční období.²²

V roce 2003 byl zvolen náš současný prezident Václav Klaus, který je u moci také druhé funkční období. Ale již od roku 1989 byl významným politikem, založil Občanskodemokratickou stranu, kde byl i předsedou až do roku 2002, vykonával funkci ministra financí a dokonce i předsedy vlády.²³

Volby prezidenta v roce 2013 budou výjimečné, protože čeští občané si poprvé ve své historii budou moci zvolit svého prezidenta v přímé volbě, která byla Parlamentem ČR schválena na jaře 2012.

Prezident je hlavou státu, ale tíha rozhodování leží na vládě.²⁴

2.2 Ruská federace

V této kapitole budou řešena nejvýznamnější historická období vývoje Ruské federace. Také Ruská federace si prošla dlouhým historickým vývojem. V následujících podkapitolách budou zmíněny důležité historické mezníky od doby Kyjevské Rusi, Moskevské Rusi, Carského Ruska, Socialistického státu až po vznik současné Ruské federace.

2.2.1 Kyjevská Rus

Rusko je největší stát světa z hlediska své rozlohy. Leží na východě Evropy a severu Asie. Historie Ruska sahá až na začátek středověku, kdy ruským územím procházely kočovné kmeny a mezi nimi byli například i Slované. Slované osídlili v 6. století východní a částečně i střední a jižní Evropu. Pod vlivem Varjaga v druhé polovině 9. století slovanské kmeny založily první státní útvar, a to Kyjevskou Rus.²⁵

V čele Kyjevské Rusi stáli Vikingové neboli varjažští obchodníci a hlavním představitelem byl kníže Rurik. Velmi významným knížetem, který vedl Kyjevskou

²² VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky historie a současnost*. Praha, 2007, s. 97-137.

²³ CÍLEK, R. *Čeští panovníci a prezidenti*. Praha, 2005, s. 244-245.

²⁴ TABERY, E. *Hledá se prezident: zákulisí voleb hlavy státu*. Praha, 2008, s. 348-349.

²⁵ HONZÁK, F., PEČENKA, M. *Státy a jejich představitelé*. Praha, 1994, s. 191.

Rus, byl kníže Vladimír. Ten se v roce 988 oženil s byzantskou princeznou a přijal křesťanství. Díky přijetí křesťanství Kyjevská Rus získala nové obchodní styky s Evropou.²⁶

Hrozbou pro Kyjevskou Rus byl kmen Polovců, kteří se objevili po smrti knížete Jaroslava Moudrého. Kmen Polovců zabral dolní tok řeky Dněpr a důsledkem bylo, že dobře rozvinutý obchod s Byzancí se ve 12. století zastavil. Obyvatelé se stěhovali, Kyjevská Rus byla postupně vylidňována. Druhou hrozbou pro Kyjevskou Rus bylo, že synové Jaroslava Moudrého spolu bojovali o moc. Varjažská knížata opírali svoji moc o družinu. Knížecí družina vybírala daně, která se nazývala mir, tato daň se vybírala v podobě kožešin, medu a podobně.²⁷

Posledním knížetem, který měl v Kyjevské Rusi autoritu, byl Vladimír Monomach. Byl to velmi vážený ruský vládce, vnuk Vladislava Moudrého. Když se dostal k moci, byl již značně zkušený s boji s Polovci, uměl urovnat vnitropolitické konflikty. Vladimír Monomach byl vynikající politik, zákonodárce. Nechal se nazývat císařem, stejně jako jeho děda, Jaroslav Moudrý. Po jeho smrti v 11. století se Kyjevská Rus rozpadla.²⁸

2.2.2 Moskevská Rus a samoděržaví

Po postupném rozpadu Kyjevské Rusi na malá knížectví, např. Novgorod, Smolensk, Kyjev, v roce 1237 vpadli do země a ovládli Rusko Mongolové, chanát Zlaté hordy (Tatarů). Zapálili Moskvu, vyhladili Kyjev a začali vymáhat daně. Knížata se podřídili, aby předešli dalšímu násilí.²⁹

Nadvláda Tatarů trvala až do roku 1480. V té době byl u moci Ivan III., který se rozhodl, že se Hordě už nebudou platit daně a prohlásil, že Moskevský stát je nezávislý. Tataři vyšli s armádou k Moskvě, aby vrátili vše do předchozího stavu. Tataři vyrazili směrem na Moskvu, ale jejich spojenec, polský král, jim nemohl pomoci, protože sám bojoval se spojencem Ivana III., Tataři tedy bez boje ustoupili. A to byl konec mongolsko-tatarské nadvlády. Za jeho vlády, na konci 15. století se začal ruský stát nazývat Rusko.³⁰

²⁶ POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha, 2001, s. 113.

²⁷ ŠVANKMAJER, M. et al. *Dějiny Ruska*. Praha, 1996, s. 19.

²⁸ TEREŠČUK, A., LOCKEROVÁ, J., MAJOR, P. *Panovníci Ruska*. Havlíčkův Brod, 2007, s. 13-14.

²⁹ POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha, 2001, s. 226.

³⁰ TEREŠČUK, A., LOCKEROVÁ, J., MAJOR, P. *Panovníci Ruska*. Havlíčkův Brod, 2007, s. 24-25.

Ivan IV. Hrozný, se dostal k vládě roku 1547 a za jeho moci se Rusko stalo samoděržavnou monarchií, což je tedy absolutistická monarchie, nejvyšší moc má právě car, jeho vůle je zákonem. V samoděržavné monarchii nejsou osudy lidí samovládcovi ničím, pokud mají se samovládcem spor. Samoděržaví pevně drží pod kontrolou výkonnou, zákonodárnou a i soudní moc. Vychází z předpokladu, že to, co schválí sám vládce, je zákonné. Tato absolutistická monarchie byla prosazována hlavně násilím. Základní oporou pro samoděržaví byla šlechta, proto se tedy car snažil udržet a vyzdvihnout její společenské postavení. Za vlády Petra I. bylo zavedeno, že nemovitý majetek šlechty se nesmí dělit, zdědit ho měl nejstarší syn, mladý šlechtic se nesměl oženit, pokud neuměl geometrii, počty a gramatiku. Dále také Petr I. zavedl povinnost v rámci samoděržaví, že se poddaní alespoň jednou ročně musí vyzpovídat. Samoděržaví definitivně zaniklo v roce 1917.³¹

Prvním carem se nazval sám právě Ivan IV. řečený Hrozný. Během prvních deseti let provedl důležité reformy pro Rusko. Upevnila se centrální vláda a právní řád. Vydal nový Suděbnik, což je sbírka zákonů. Zavedl opričninu, stanovil území, které měli spravovat jím dosazení úředníci, následkem byla rozvrácená země a v Rusku byla bída.³²

2.2.3 Carské Rusko

Jedním z nejvýznamnějších carů je bezesporu Petr I. Veliký. Na počátku jeho vlády bylo Rusko ve srovnání se zeměmi Evropy zaostalé. Petr I. dokázal z Ruska udělat světovou velmoc. Petr Veliký se snažil inspirovat Západem, usiloval o přístup k moři vedoucímu do Evropy, protože Rusko mělo pouze přístavy na severu, které však byly v zimních měsících zamrzlé. Začal proto válčit se Švédy, které porazil a získal tak přístup k Baltskému moři. Na základě mírové smlouvy získal Estonsko a Livonsko, a tím podporu na pobřeží Baltského moře. Petr I. centralizoval vládu a církev. Chtěl, aby mu šlechta sloužila. Když se vrátil z cest po Západní Evropě, zavedl novou státní správu, kterou se inspiroval právě v Evropě. Petěrburg se stal hlavním městem. Petr III. si vzal za ženu Kateřinu II., ale šest měsíců po korunovaci svého manžela svrhla z trůnu, aby mohla sama vládnout. Prohlásila se carevnou, měla v úmyslu zlepšit vzdělání a sociální podmínky, ale nebylo dostatek vzdělaných lidí, proto pomohla šlechta, které udělila výjimečné pravomoci. Šlechta měla v zemi hlavní politickou moc.

³¹ ŠVANKMAJER, M., et al. *Dějiny Ruska*. Praha, 1996, s. 55 - 258.

³² TEREŠČUK, A., LOCKEROVÁ, J., MAJOR, P. *Panovníci Ruska*. Havlíčkův Brod, 2007, s. 28.

Po nepodařené osvícenské reformě rozdělila stát na oblasti, které měla na starost šlechta. Kateřina II. byla velice krutá, vybírala vysoké daně, aby měla dostatek financí na války.³³

Reformátor Alexandr II. měl přezdívku osvoboditel, protože zrušil nevolnictví, zrušil spoustu diskriminujících nařízení, zdokonalil vnitřní ruské správy a odstranil cenzuru. Další reformy se objevily v oblasti soudní i v oblasti vojenské. Alexandr II. si uvědomoval nutnost reform, ale i přesto se nedokázal zříci samoděržaví.³⁴

Posledním ruským carem byl Mikuláš II., za jeho vlády se spojila hospodářská krize s krizí politickou, byli vražděni ministři, probíhaly demonstrace, což byl začátek první ruské revoluce. Během výše zmiňované revoluce, byl car donucen provést reformu státního aparátu. Poprvé v historii se objevil parlament – Státní дума, která omezovala absolutistickou moc cara.³⁵

„Situace se dále zhoršila po roce 1914, když se Rusko zapojilo do 1. světové války. V březnu 1917, po povstání v Petrohradu, byl car přinucen k abdikaci ve prospěch Prozatímní vlády. V listopadu 1917 se převratem, který svrhl Prozatímní vládu, chopil moci vůdce bolševické strany Vladimír Iljič Lenin.“³⁶

2.2.4 Socialistický stát

V tomto období se hlavním městem stala znovu Moskva. Bolševická strana v čele s Vladimírem Leninem vedla vysvětlovací kampaň, v níž dosvědčovala, že Prozatímní vláda nesplňuje požadavky nejširších mas. Na začátku srpna 1917 se bolševická strana rozhodla, že je třeba stranu přeorientovat na ozbrojené povstání. Po neúspěšném vojenském puči, se Prozatímní vláda neudržela u moci a vyhrála bolševická strana. Za vlády Vladimíra Lenina bylo zrušeno veškeré soukromé vlastnictví půdy, vše se stalo majetkem státu. V roce 1918 byla vypracována první Ústava Ruské socialistické federativní sovětské republiky, hlavním úkolem Ústavy bylo potlačit buržoazii pomocí diktatury a vybudovat v zemi socialismus. Nejvyšším orgánem moci byl Všeruský sjezd sovětů, ale mezi sjezdy byl nejvyšší zákonodárný orgán Všeruský ústřední výkonný

³³ POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha, 2001, s. 276-311.

³⁴ ŠVANKMAJER, M., et al. *Dějiny Ruska*. Praha, 1996, s. 432 - 444.

³⁵ TEREŠČUK, A., LOCKEROVÁ, J., MAJOR, P. *Panovníci Ruska*. Havlíčkův Brod, 2007, s. 57-58.

³⁶ SPÁČIL, D. *Slované. Historie Ruska* [online]. 2001-2009 [cit. 20. října 2011]. Dostupné na WWW: <http://slovane.ic.cz/slovane/rusko/rusko_historie.htm>.

výbor. V jeho organizaci byla použita marxisticko-leninovská zásada spojené zákonodárné a výkonné moci.³⁷

Krátce po revoluci vypukla občanská válka z důvodů, že došlo k rozdělení velkostatků, továrny vedli dělníci, banky kontroloval stát, který se zmocnil i církevního majetku. Antikomunisté se proti těmto změnám postavili, ale byli poraženi. Rudá armáda (bolševici) vyhráli. V roce 1922 vznikl Svaz sovětských socialistických republik (SSSR), jehož návrh vypracoval Josif Stalin.³⁸

Po smrti Vladimíra Lenina sovětskou politiku ovládl právě Josif Stalin. S Josifem Stalinem je spojen takzvaný stalinismus, který vznikl kvůli krizi společnosti a z neschopnosti vládnoucí strany najít způsob pro odvrácení, vyřešení nebo zmírnění této krize. Stalinismus měl pomáhat budovat socialismus, veškerou moc měla Komunistická strana. Stalinismus řešil své úkoly pomocí nátlaku všeho druhu, pomocí teroru a násilí. Josif Stalin byl velmi krutý diktátor.³⁹

Josifa Stalina vystřídali další straničtí představitelé od Georgija Malenkova přes Nikitu Chruščova až po Michaila Gorbačova.⁴⁰ Vůdčí úlohu v sovětském Rusku až do jeho rozpadu hrála komunistická strana, která nepřipouštěla jakoukoli kritiku či náznak demokratického smýšlení.

2.2.5 Ruská federace

Rozklad sovětského impéria a komunistického režimu začal ve druhé polovině 80. let 20. století v souvislosti s nástupem Michaila Gorbačova do funkce prezidenta. Za jeho funkčního období nastala liberalizace, zejména v oblasti rozšíření svobod a snahy o vstřícnější linii v oblasti zahraničních vztahů (především pak k USA). Gorbačov se domníval, že je potřeba reformovat socialistický systém a zahájil transformační projekt zvaný perestrojka, který se stal příčinou rozpadu celého totalitního režimu nejen v Rusku, ale i v socialistických zemích Evropy. Komunistická strana již nebyla v čele vlády. Nejvyšší komunistické elity však mocensky kapitulovaly až po událostech v srpnu 1991, kdy došlo k neúspěšnému pokusu komunistických struktur o záchranu

³⁷ VLČEK, E., MATES, P. *Dějiny státu a práva socialistických zemí*. Praha, 1980, s. 8-26.

³⁸ POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha, 2001, s. 395.

³⁹ REIMAN, M. *Lenin, Stalin, Gorbačov*. Havlíčkův Brod, 1991, s. 151-159.

⁴⁰ POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha, 2001, s. 474.

Sovětského svazu. Řešili se reformy ohledně výkonné moci, především prezidenta a parlamentu, který vyjadřoval pouze opoziční a antireformní postoje.⁴¹

Prvním ruským prezidentem se stal Boris Jelcin. Boris Jelcin zrušil Ústavu z Ruské sovětské federativní socialistické republiky a v roce 1993 byla přijata nová Ústava. Vznik nového Ruska však bylo velmi komplikované a bylo provázáno násilím, korupcí a dokonce protiústavností, jak sám Boris Jelcin později uznal.⁴²

Po abdikaci Borise Jelcina se stal ruským prezidentem Vladimír Putin. On jako hlava státu bojoval proti terorismu, snažil se, aby ruská ekonomika rostla a rozvíjely se zahraniční vztahy. Dal Rusku stabilitu, ovšem objevila se i mnohá podezření, že se Rusko přestalo řídit demokratickými principy. Rozdíl mezi nároky a skutečností jsou v některých oblastech jako za sovětských časů. Vladimír Putin byl prezidentem dvě volební období.⁴³

Při volbách v roce 2000 dostal Vladimír Putin 53% hlasů ve všeobecné volbě, což jeho druhé funkční období a nyní je premiér Ruské federace.⁴⁴

Prezidentem Ruské federace byl od roku 2008 Dmitrij Medvěděv, jehož funkční období skončilo v březnu 2012, kdy se konaly nové prezidentské volby. Prezidentem byl opět zvolen Vladimír Putin.

2.3 Srovnání české a ruské historie

Každá z obou zemí se vyvíjela odlišně, avšak i tak nalezneme několik společných rysů, hlavních znaků. Jeden z nich je, že obě země si prošly totalitním režimem, což provázela tajná policie, psychický teror, cenzura, zákaz cestování a další. Dále si obě země v rámci totalitního režimu prošly nejtvrdějším obdobím tzv. terorem. Jak v Ruské federaci, tak v České republice došlo k uvolnění, u nás, v České republice je úplná demokracie, v Ruské federaci je zastupitelská demokracie.

⁴¹ POTŮČEK, J. Politický systém Ruska a prezidentské volby 2008[online]. *Internetový politologický časopis e-Polis*. 2003-2008 [cit. 22. října 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/258-politicky-system-ruska-a-prezidentske-volby-2008.html>>.

⁴² SERVICE, R. *Rusko od roku 1991 do současnosti, experiment s jedním národem*. Praha, 2006, s. 95-96.

⁴³ REITSCHUSTER, B. *Vladimír Putin: Kam kráčíš, Rusko?* Praha, 2006, s. 317-320.

⁴⁴ STĚPANOVA, L., VYCHODILOVÁ, Z. *Географические и политические реалии современной России*. Olomouc, 2005, s. 54.

Tabulka č. 1: **Srovnání historického vývoje v 20. Století**

	Česká republika	Ruská federace
Totalitní režim	1948-1989	1917-1991
Teror	1948-1953	1927-1938
Demokracie	Začátek od roku 1989	Začátek od roku 1991
Společný nástroj politiky	Tajná policie, psychický teror, fyzická izolace obyvatelstva	
Počet celkových prezidentů	10	3

Zdroj: Vlastní sestavení

3 Politické systémy České republiky a Ruské federace

V této kapitole budou definovány politické systémy České republiky a Ruské federace v obecné rovině a zařazeny do kategorií politických systémů ve světě. Dále budou porovnány oba systémy a jejich základní principy. V obou zemích je moc rozdělena na moc zákonodárnou a výkonnou. Tyto dvě moci jsou podrobněji definovány v následujících kapitolách.

Státy středovýchodní Evropy se musely rozhodnout po pádu komunismu, kam budou směřovat své politické režimy. Pro správné fungování musely přijmout nové ústavy nebo dřívější ústavy značně změnit.⁴⁵

3.1 Parlamentní, prezidentské a poloprezidentské systémy

Současné demokratické politické systémy se rozdělují na parlamentní, prezidentské a poloprezidentské. Pro určení politického systému se používají dvě základní hlediska, a to rozdělení moci ve státě na zákonodárnou a výkonnou moc, a vztahy výkonných a zákonodárných institucí.⁴⁶

- **Parlamentní systém**

Tento systém je založen na součinnosti exekutivy a legislativy. Vazba spočívá v závislosti vlády na parlamentu, protože parlament může odvolat vládu vyslovením nedůvěry. V čele výkonné moci stojí premiér. Prezident v tomto systému představuje samostatnou instituci v rámci výkonné moci, ale není součástí vlády. Prezident má spíše formální funkci, neboť potvrzuje rozhodnutí ostatních institucí. Jako příklad můžeme uvést podepisování zákonů, které předtím schválil parlament. Nejvyššími orgány státní moci jsou parlament, vláda a prezident. Typickým příkladem země s parlamentním systémem je Velká Británie.⁴⁷

⁴⁵ KUBÁT, M. *Postkomunismus a demokracie. Politika ve středovýchodní Evropě*. Praha, 2003, s. 29.

⁴⁶ KUBÁT, M. *Postkomunismus a demokracie. Politika ve středovýchodní Evropě*. Praha, 2003, s. 29.

⁴⁷ HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., ŠEDO, J. *Politické systémy*. Brno, 2011, s. 82-83.

- **Prezidentský systém**

Tento režim funguje na rozdílných principech než režim parlamentní. Výkonná a zákonodárná moc jsou od sebe přesně odděleny. Parlament je v zákonodárné moci všemocný, ale nemá právo zasahovat do oblasti výkonné moci. Hlava státu má úplnou výkonnou moc, ale nezasahuje do zákonodárné moci. Prezident je hlavou státu a zároveň šéfem vlády. Má právo jmenovat administrativu, která ho podporuje. Prezident je zodpovědný pouze ústavě, nemůže rozpustit parlament a ani svolat jeho zasedání. Aby vše fungovalo bez problému, napomáhá tomu tzv. systém brzd a protivah, což znamená, že prezident potřebuje pro mnoho svých rozhodnutí souhlas parlamentu a zároveň na druhou stranu parlamentem schválené návrhy zákonů musí být odsouhlaseny i prezidentem. Příkladem země, kde je prezidentský systém uplatňován jsou Spojené státy americké.⁴⁸

- **Poloprezidentský systém**

Tento systém podporuje výkonnou moc nad zákonodárnou a tím se snaží omezit nestabilitu parlamentního systému. Prezident má větší pravomoci než vláda a vláda má větší pravomoci než zákonodárná moc. Hlava státu je volena přímou volbou a prezident je neodvolatelný. Týká se to i neslučitelností funkcí, poslanec nemůže být zároveň v parlamentu i ve vládě. Vládní návrhy mají v parlamentu přednost a vláda může chtít okamžité hlasování ohledně návrhů. Příkladem zemí poloprezidentským systémem jsou Francie a Rakousko.⁴⁹

Tabulka č. 2: **Rozdíly mezi parlamentním a prezidentským systémem**

Parlamentní systém	Prezidentský systém
Parlament vedle zákonodárství má i další funkce	Parlament je pouze zákonodárným orgánem
Výkonná moc je rozdělena mezi prezidenta a vládu	Výkonná moc není rozdělena
Prezident jmenuje předsedu vlády	Prezident je předseda vlády

⁴⁸ KUBÁT, M. *Postkomunismus a demokracie. Politika ve středovýchodní Evropě*. Praha, 2003, s. 30-31.

⁴⁹ PROROK, V., LISA, A. *Politologie*. Pelhřimov, 2003, s. 159-160.

Vláda je odpovědná parlamentu	Vláda je vázaná pouze ústavou
Ministři jsou zpravidla členové parlamentu	Členové parlamentu nemohou být součástí výkonné moci a naopak

Zdroj: HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., ŠEDO, J. *Politické systémy*. Brno, 2011, s. 115.

3.2 Politický systém České republiky

V České republice je politický systém založen na parlamentním principu s poměrně rozsáhlými ústavními kompetencemi prezidenta. Jediný ústavní orgán má přímé demokratické oprávnění, a to je parlament, protože je volen lidmi. Vláda, aby vznikla, musí mít většinovou podporu Poslanecké sněmovny a právě jí je také odpovědná.⁵⁰

Nejvyšším zákonem je Ústava České republiky s Listinou základních práv a svobod. Současná ústava platí od 1. ledna 1993, tedy od rozdělení Československa na Českou republiku a Slovensko. Moc v České republice je rozdělena na zákonodárnu, tedy na Parlament České republiky, výkonnou, která zahrnuje hlavu státu a vládu České republiky, a soudní moc.⁵¹

3.2.1 Stranický systém

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 se začaly obnovovat a vznikat nové politické strany. Strana, která se zachovala a ani se nepřejmenovala, jsou komunisté, ti se objevovali v každých volbách. Další strany, které obnovily svou činnost, jsou socialisté neboli ČSS a lidovci neboli ČSL, později KDU-ČSL. Sociální demokraté ČSSD je zvláštní strana, která nebyla komunisty zakázána, nýbrž se spolu sloučily a v prvních parlamentních volbách v roce 1990 neměla podporu a nedostala se do žádné z komor. Dále se objevovaly strany, které vznikaly z neoficiálních skupin, mezi ně patří ODA - Občanská demokratická aliance a KDS - Křesťansko-demokratická strana, tyto dvě strany vznikly z Hnutí za občanskou svobodu. Občanské fórum, které vzniklo v roce 1989 a i zvítězilo ve volbách v následujícím roce, se začalo politicky štěpit. Formálně se rozdělilo na dvě části na Občanskou demokratickou stranu ODS a

⁵⁰ VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky historie a současnost*. Praha, 2007, s. 161.

⁵¹ NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ. *Politický systém ČR*[online]. 2011 [cit. 4. února 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.nicm.cz/politicky-system-cr>>.

Občanské hnutí OH, ale ve skutečnosti se Občanské fórum rozdělilo na více celků například na ODA a na sdružení. Mezi strany, které vznikly nově a nemají žádnou historickou tradici, patří extrémně pravicoví nacionalističtí republikáni a Unie svobody. Unie svobody vznikla po vnitřní krizi ODS koncem roku 1997.⁵²

Nejvýznamnější strany v České republice, které v současné době působí v Poslanecké sněmovně:

- **Sociální demokraté (ČSSD)**

Tato strana po roce 1989 obnovila svou činnost, je to tradiční strana, jedna z nejstarších stran, která byla založena už za Rakouska - Uherska. ČSSD se hlásí k hodnotám svobody, spravedlnosti a solidarity.⁵³

- **Občanská demokratická stran (ODS)**

ODS je liberálně konzervativní strana, která ve svém programu dbá na svobodu jednotlivce, vládu práva a volný trh. ODS vznikla z Občanského fóra a největší podporu má právě v podnikatelské sféře, díky níž vznikla.⁵⁴

- **Top 09**

Je demokraticko-konzervativní strana, která klade důraz na morální hodnoty a chce pro další generace zachovat českou kulturu. Bojuje proti korupci. Snaží se hájit zájmy daňových poplatníků proti organizovaným skupinám se specifickými zájmy (tzv. lobby).⁵⁵

- **Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)**

KSČM je levicová strana, která hájí zájmy prostých občanů. Chtějí, aby občané měli možnost co nejvíce rozhodovat sami o sobě i o společenských záležitostech. Dbají na spolupráci s odbory, zájmovými organizacemi, občanskými iniciativami a sdruženími.⁵⁶

⁵² NOVÁK, M., LEBEDA, T. *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Pelhřimov, 2004, s. 263-267.

⁵³ STRNAD, Š. *Český stranický systém*. VŠERS, 12. 5. 2010.

⁵⁴ OBČANSKÁ DEMOKRATICKÁ STRANA. *Základní informace o Občanské demokratické straně* [online]. 1991-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.ods.cz/o-nas>>.

⁵⁵ TOP 09. *Programová východiska a principy* [online]. 2009-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/programova-vychodiska-a-principy/>>.

⁵⁶ KSČM. *Komunistická strana Čech a Moravy* [online]. 2003-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.kscm.cz/nase-strana/24002/kscm-kdo-jsme?chapter=1297>>.

- **Věci veřejné**

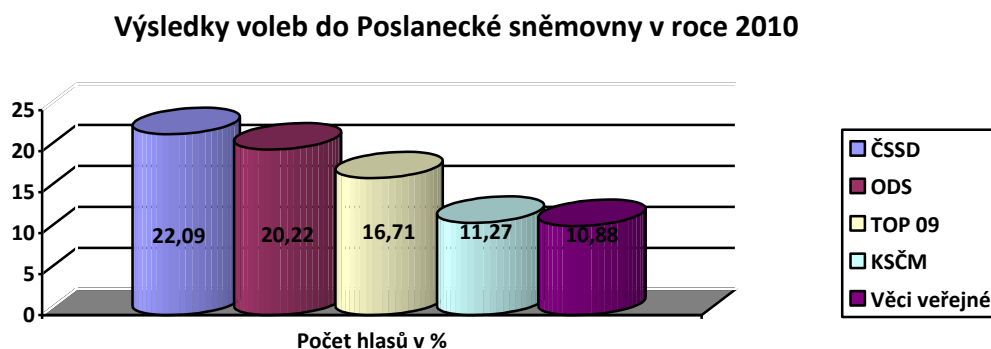
Tato strana vznikla v roce 2001. Věci veřejné kladou důraz na přímou demokracii a vychází ze spolupráce se samotnými občany. Požadují posílení demokratických prvků v oblasti voleb, prosazují přímou volbu prezidenta a také ústavní ukotvení referenda.⁵⁷

Tabulka č. 3: **Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny z května 2010**

Politická strana	Počet hlasů v %
Česká strana sociálně demokratická	22,09
Občanská demokratická strana	20,22
TOP 09	16,71
Komunistická strana Čech a Moravy	11,27
Věci veřejné	10,88

Zdroj: MAFRA. *Idnes.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny ČR 2010 [online]. 1999-2012 [cit. 7. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2010.asp>>.

Graf č. 1

Zdroj: MAFRA. *Idnes.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny ČR 2010 [online]. 1999-2012 [cit. 7. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2010.asp>>.

⁵⁷ VĚCI VEŘEJNÉ. *O nás* [online]. 2001-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.veciverejne.cz/o-nas.html>>.

3.3 Politický systém Ruské federace

„Otázka typologického zařazení Ruska je otevřená. Obvyklou klasifikaci komplikuje uspořádání jednotlivých institucí. Především skutečnost, že prezident není přímo hlavou exekutivy a že formálně hraje v systému nezanedbatelnou roli vláda a její předseda. Tyto znaky odpovídají poloprezidentskému režimu, tomu však odporuje skutečnost, že v praxi není fungování ruské vlády primárně závislé na parlamentní většině. Ve skutečnosti je tedy pozice prezidenta vůči vládě silná. Proto Ruskou federaci zahrnujeme někam na pomezí poloprezidentského a prezidentského režimu.“⁵⁸

3.3.1 Stranický systém

Strany v Ruské federaci se dělí na základě charakteru, organizační struktury, orientace politických cílů, tedy ideologického směřování.⁵⁹

Stranický systém Ruské federace je velmi komplikovaný. Ruské strany se těžko zařazují, zdali patří do pravice nebo do levice.⁶⁰

Nejvýznamnější strany Ruské federace a zároveň strany aktuálně působící ve Státní dumě:

- **Jednotné Rusko**

Tato strana vznikla 1. prosince 2001. V roce 2003 vytvořila v Státní dumě parlamentní většinu, v roce 2007 ústavní většinu. Jednotné Rusko dbá na modernizaci ekonomiky a školství, chce splnit státní sociální závazky, zajistit mezinárodní mír a upevnit soudnictví a rozvoj moderního politického systému v Rusku.⁶¹

⁵⁸ POTUČEK, J. Politický systém Ruska a prezidentské volby 2008 [online]. *Internetový politologický časopis e-Polis*. 2003-2008 [cit. 4. února 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/258-politicky-system-ruska-a-prezidentske-volby-2008.html>>.

⁵⁹ HOLZER, J. *Politické strany Ruska hledání identity*. Brno, 2004, s. 81.

⁶⁰ STRNAD, Š. *Ruská federace*. VŠERS, 8. 3. 2012.

⁶¹ HLAS RUSKA. *Jednotné Rusko* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501016.html>>.

- **Komunistická strana Ruské federace**

Vznikla v únoru 1993. Tato strana chce obnovit socialismus, vybudovat opět socialistický stát. Komunistická strana chce zajistit národní bezpečnost, překonat chudobu a sociální pokles.⁶²

- **Spravedlivé Rusko**

Spravedlivé Rusko vzniklo v roce 2006. Tato levicová strana měla dva úkoly a to uspokojit požadavky občanů Ruska a odebrat hlasy Komunistické straně. Spravedlivé Rusko slibuje, že zavede daň z přepychu. A také má za cíl obnovit volby guvernérů, primátorů a členů Rady federace.⁶³

- **Liberálně demokratická strana Rusko**

Strana vznikla v dubnu roku 1991 jako první. Je to první oficiálně zaregistrovaná strana v Rusku. Liberálně demokratická strana Rusko hájí liberalismus a demokracii, neuznává komunistickou ideologii a marxismus. Osobní svobodu uznávají liberální demokraté tak daleko, dokud není v rozporu se státními zájmy.⁶⁴

Tabulka č. 4: **Výsledky voleb do Státní dumy z prosince 2011**

Politická strana	Počet hlasů v %
Jednotné Rusko	49,54
Komunistická strana Ruské federace	19,13
Spravedlivé Rusko	13,18
Liberálně demokratická strana Rusko	11,66

Zdroj: BORGIS. *Novinky.cz*. Putinova strana vyhrála volby, ale značně oslabila [online]. 2003-2012 [cit. 7. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/252495-putinova-strana-vyhrala-volby-ale-znacne-oslabila.html>>.

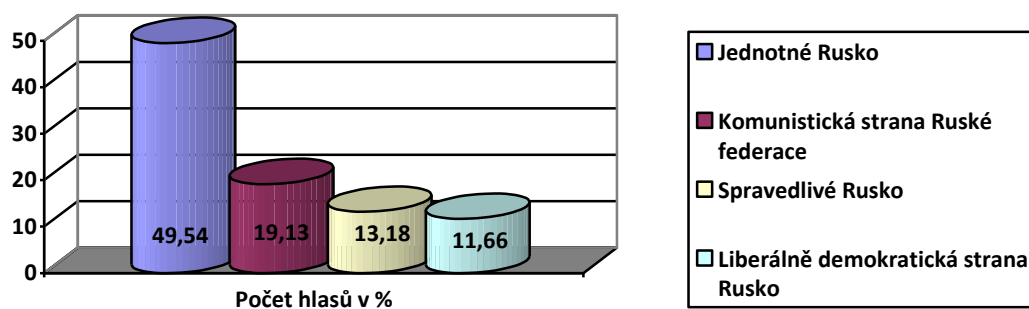
⁶² HLAS RUSKA. *KPRF* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501660.html>>.

⁶³ HLAS RUSKA. *Spravedlivé Rusko* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/17/60531570.html>>.

⁶⁴ HLAS RUSKA. *LDSR* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/17/60531570.html>>.

Graf č. 2

Výsledky voleb do Státní dumy v roce 2011

Zdroj: BORGIS. *Novinky.cz*. Putinova strana vyhrála volby, ale značně oslabila [online]. 2003-2012 [cit. 7. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/252495-putinova-strana-vyhrala-volby-ale-znacne-oslabila.html>>.

4 Parlament České republiky a Ruské federace

V této kapitole bakalářské práce se budeme podrobněji zabývat parlamenty obou zemí. Budou představeny pravomoci parlamentu, podmínky pro vstup do parlamentu, jednotlivé komory, aktivní a pasivní volební právo a další hlediska parlamentního systému.

4.1 Parlament České republiky

V této podkapitole se práce zabývá pouze zákonodárnou mocí České republiky, tedy Parlamentem. Jsou zde jmenovány obě komory a jejich pravomoci. Kolik členů mají a jaké podmínky musí splňovat pro vstup do Parlamentu.

V České republice je dvoukomorový Parlament, horní komora neboli Senát a dolní komora nazývaná Poslanecká sněmovna.

Dvoukomorovost se jinak nazývá bikameralismus. Tento princip znamená, že obě komory se účastní na výkonu funkcí parlamentu, jsou na sobě spíše nezávislé než závislé a spíše se od sebe odlišují.⁶⁵

V České republice je parlamentní vládní systém, který se vyznačuje tím, že hlava státu, tedy prezident, neodpovídá za svá rozhodnutí parlamentu. Ke schválení rozhodnutí prezidenta je potřeba souhlas předsedy vlády nebo příslušného ministra. Parlament má ústřední mocenské postavení, je volen přímo občany České republiky.⁶⁶

Zákonodárnou moc upravuje Ústava České republiky v hlavě druhé, kde poukazuje na postavení, složení, volbu, organizaci obou komor, pravomoci a činnosti. Parlament České republiky sídlí v hlavním městě, v Praze.⁶⁷

Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni každé čtyři roky. Pokud je Poslanecká sněmovna rozpuštěna může se doba čtyř let zkrátit, ovšem nikoliv prodloužit. Volební období poslanecké sněmovny je kratší než volební období u Senátu, to je známka dvoukomorového parlamentu. Při rozpuštění se musí konat nové volby, a to do šedesáti dnů po jejím rozpuštění. Po čtyřech letech skončí mandát poslanců, nemají už imunitu, žádná zákonodárná oprávnění. Senát má 81 senátorů, kteří jsou

⁶⁵ KYSELA, J. *Dvoukomorové systémy – teorie, historie a srovnání dvoukomorových systémů*. Praha, 2004, s. 19.

⁶⁶ VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky historie a současnost*. Praha, 2007, s. 249-250.

⁶⁷ MAN, V., SCHELLE, K. *Základy ústavního práva*. Ostrava, 2009, s. 53-54.

volení na šest let, ale každé dva roky se obměňuje třetina senátorů. Senát nelze rozpustit jako Poslaneckou sněmovnu.⁶⁸

Pasivní volební právo neboli občané, kteří jsou voleni do Poslanecké sněmovny, musí splňovat podmínku věku, a to nejméně 21 let. Aktivní volební právo, což znamená, kdy mohou občané volit do Poslanecké sněmovny, je rovněž omezeno jasnými podmínkami, volič musí být občan České republiky a dosahovat minimálně 18 let věku. Volby probíhají tajně na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení. Do Senátu může být zvolen občan České republiky, který splnil podmínku věku minimálně 40 let. Aktivní volební právo je stejné jako u voleb do Poslanecké sněmovny. Volby probíhají tajně na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad většinového systému.⁶⁹

Poslední volby do Senátu se konaly na podzim roku 2010 a nyní v roce 2012 se budou konat další, aby byla obměněna jedna třetina senátorů.⁷⁰ Na jaře roku 2010 se konaly volby do Poslanecké sněmovny a následující volby budou v roce 2014.

- **Funkce Senátu**

Senát má dva základní úkoly. Má být stabilizátorem ústavního systému a kontrolním prostředkem Poslanecké sněmovny. Podle toho je rozdělena jeho moc, tam kde má stabilizovat, tam má hlavní slovo, například přijímá ústavní zákony. Tam, kde kontroluje, tam upozorňuje na problém a hlavní slovo má Poslanecká sněmovna. Rozhoduje o válečném stavu i o stavu ohrožení, uděluje souhlas ke jmenování Ústavních soudců, spolu s Poslaneckou sněmovnou volí prezidenta České republiky, dále vyslovuje s Poslaneckou sněmovnou souhlas k ratifikaci mezinárodních smluv, i když tato pravomoc náleží prezidentovi, v některých případech je potřeba předchozí souhlas obou komor.⁷¹

„Jestliže dojde k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přebírá některé její funkce Senát, který je nerozpustitelný. V takovém případě je nejen přenesená pravomoc omezena, ale navíc je její výkon vázán především na zákonodárnou iniciativu vlády,

⁶⁸ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 78-82.

⁶⁹ MAN, V., SCHELLE, K. *Základy ústavního práva*. Ostrava, 2009, s. 54.

⁷⁰ SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Volby do Senátu v roce 2010* [online]. 2011 [cit. 9. února 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.senat.cz/volby/v2010.php?ke_dni=27.01.2012&O=8>.

⁷¹ SOBOTKA, P. *Deset let českého senátu 1996-2006*. Praha, 2005, s. 10-11.

neboť základním účelem tohoto ustanovení je zajistit kontinuitu základního fungování moci výkonné a zákonodárné i v době krize.⁷²

- **Funkce Poslanecké sněmovny**

Poslanecká sněmovna je centrem politického rozhodování v zákonodárné moci. V její kompetenci je udělování souhlasu k mezinárodním smlouvám, dále volí spolu se Senátem prezidenta České republiky, vyslovuje důvěru nebo nedůvěru vládě České republiky. Přijímá běžné a ústavní zákony.⁷³

Poslanecká sněmovna volí a odvolává předsedu a místopředsedy Poslanecké sněmovny. V souladu se zákonem o volbách do zastupitelstev v obcích a místním referendu vyhlašuje také volby do zastupitelstev v obcích.⁷⁴

„Poslanecká sněmovna i Senát mohou zřizovat své orgány. Zvláštní mezi nimi je vyšetřovací komise, kterou zřídí Poslanecká sněmovna na návrh alespoň pětiny poslanců. Komise může vyšetřovat jakoukoliv věc veřejného zájmu, aniž by ústava vymezovala, co takovým veřejným zájmem je.“⁷⁵

- **Schvalování zákonů**

Hlavním cílem obou komor je přijímání běžných a ústavních zákonů, v českém případě, jsou obě dvě komory usnášení schopné, pokud je přítomna alespoň třetina jejich členů. Pro schválení běžného zákona je potřeba v parlamentu nadpoloviční většiny přítomných poslanců a nadpoloviční většiny přítomných senátorů. Pro schválení zákonů, které upravují pobyt cizích příslušníků na českém území, vyhlášení válečného stavu a podobně, je zapotřebí nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů. Pokud se jedná o ústavní zákony je potřeba kvalifikovaná většina tedy třípětinová většina všech poslanců a třípětinová většina přítomných senátorů. Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně, může je podávat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného

⁷² PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 104.

⁷³ MACH, J. *Novinky.cz*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2003-2011 [cit. 27. prosince 2011]. Dostupné na WWW: <<http://tema.novinky.cz/poslanecka-snemovna-parlamentu-ceske-republiky>>.

⁷⁴ PALRAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2011 [cit. 31. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.psp.cz/docs/status.html>>.

⁷⁵ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 102.

celku. Návrh zákona o státním rozpočtu podává vláda a rozhoduje o něm pouze Poslanecká sněmovna.⁷⁶

Návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna souhlasí, postupuje dál do Senátu. Senát se k zákonu vyjádří do třiceti dnů od jeho postoupení, pokud tak neučiní zákon je přijat. Senát má čtyři možnosti. Zákon může přijmout, zamítnout, vrátit Poslanecké sněmovně s návrhy na změny anebo se odmítne s návrhem zákona zabývat. Při zamítnutí návrhu zákona může Poslanecká sněmovna hlasovat o jeho přijetí, když je pro nadpoloviční většina všech poslanců, je přijat. Přijaté zákony musí podepsat předseda Poslanecké sněmovny, prezident a předseda vlády. Aby byl zákon platný, musí být vyhlášen, tedy zveřejněn ve Sbírce zákonů.⁷⁷

- **Rozeptění Poslanecké sněmovny**

Poslaneckou sněmovnu může rozpustit pouze prezident České republiky. K rozeptění dochází v několika případech, a to, když Poslanecká sněmovna nevyjádří důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl jmenován prezidentem na návrh předsedy Poslanecké sněmovny. V druhém případě je rozeptěna, když se Poslanecká sněmovna neusnese do tří měsíců o návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry. Dále, když bude zasedání Poslanecké sněmovny přerušeno po dobu delší, než je nezbytně nutné. A když by nebyla Poslanecká sněmovna déle jak tři měsíce způsobilá se usnášet, i když nebylo její zasedání přerušeno a byla v této době opakovaně svolána ke schůzi. Ovšem Poslaneckou sněmovnu prezident nemůže rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.⁷⁸

Pokud dojde k rozeptění Poslanecké sněmovny a je mezidobí než je zvolena nová Poslanecká sněmovna, pak Senát vydává zákonná opatření ve věcech, které nemohou být odloženy, jedná se o takzvané Prozatímní zákony. Poté musí Poslanecká sněmovna potvrdit tato zákonná opatření, aby mohla vstoupit v platnost jako regulérní zákony. V České republice zatím nedošlo k rozeptění Poslanecké sněmovny.⁷⁹

⁷⁶ STRNAD, Š. *Ústavní systém České republiky*. VŠERS, 4. 5. 2010.

⁷⁷ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 120-121.

⁷⁸ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 108-109.

⁷⁹ STRNAD, Š. *Ústavní systém České republiky*. VŠERS, 4. 5. 2010.

4.2 Federální shromáždění Ruské federace

Federální shromáždění neboli parlament Ruské federace je zastupitelský a zákonodárný orgán. Horní komora Federálního shromáždění je nazývána Rada federace. Má 178 členů, z 89 regionů jsou v Radě vždy 2 členové. Jsou voleni na 4 roky. Dolní komora, nazývaná Státní дума, má větší pravomoci. Je tvořena 450 poslanci, kteří jsou voleni na 5 let, a to smíšeným volebním systémem. Aktivní právo, tedy právo volit, mají všichni občané starší 18 let a pasivní právo, právo být volen do Státní dumy, je od 21 let.⁸⁰

Poslanci dumy a členové federace mají imunitu pro zadržení, věznění a i pro prohlídku. Zbavení imunity mohou být poslanci dumy a členové federace jen na návrh generálního prokurátora a rozhodnutím příslušné komory. Federální shromáždění pracuje neustále. Státní дума se schází do třiceti dnů po volbách. První zasedání může svolat prezident. Zasedání obou komor se konají odděleně a jsou veřejná. Pouze ve zvláštních případech může být neveřejné. Předsednictva obou komor vedou svá zasedání dle schválených jednacích řádů.⁸¹

4.2.1 Rada federace

Jak již bylo zmíněno, Radu federace tvoří zástupci jednotlivých regionů Ruské federace. Jeden ze zástupců každého regionu do Rady federace je volen zastupitelským sborem a druhý zástupce je volen exekutivou daného regionu. Radu federace nelze rozpustit. Hlavní kompetence Rady federace jsou schvalování změn hranic mezi regiony, dále schvaluje nařízení prezidenta Ruské federace o vyhlášení mimořádného a válečného stavu, dále určuje prezidentské volby a může rozhodnout o zproštění z funkce prezidenta. Také jmenuje Ústavního soudce, soudce Nejvyššího soudu, Vyššího arbitrážního soudce a předsedy Účetní komory.⁸²

4.2.2 Státní дума

Polovina poslanců je volena většinovým systémem a druhá polovina poměrným zastoupením s uzavřenou klauzulí. Většinový systém je založen na jednomandátových

⁸⁰ SCHVEINER, M. Politický systém Ruska a prezidentské volby 2008 [online]. *Internetový politický časopis E-polis*. 2003-2008 [cit. 27. prosince 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/258-politicky-system-ruska-a-prezidentske-volby-2008.html>>.

⁸¹ SVOBODA, J. *Politický systém Ruské federace – parlament*. [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.spolved.web2001.cz/stud_mat/psruska.htm>.

⁸² KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 12.

obvodech a ke zvolení je potřeba většina hlasů. Systém poměrného zastoupení znamená, že se vytvoří celofederální volební obvod, v němž kandidují strany a musejí získat minimálně 5% platných hlasů. Poslanec nemůže být zároveň poslancem více zastupitelských orgánů a ani orgánů samosprávy. Poslanci Státní dumy nesmí pracovat v jiných odvětvích než v odvětví pedagogickém, vědeckém a teoretickém. Rozpustit Státní dumu může pouze prezident a nová Státní дума musí být zvolena nejdéle do čtyř měsíců. Prezident dumu rozpustí, pokud Státní дума odmítne třikrát prezidentem navržené kandidáty na předsedu vlády Ruské federace. Také pokud Státní дума podruhé v průběhu tří měsíců vyjádří nedůvěru vládě. A pokud předseda vlády požádá Státní dumu o vyslovení důvěry a ta vyjádření důvěry zamítne. Prezident Státní dumu nemůže rozpustit během prvního roku, v době, kdy byl prezident obviněn z velezrady, v době válečného a mimořádného stavu a dále nesmí být rozpuštěna v posledním půl roku funkčního období prezidenta. Mezi kompetence Státní dumy patří povolení prezidentovi, aby jmenoval předsedu vlády, dává důvěru vládě, jmenuje a odvolává předsedu Centrální banky a předsedu Účetní komory. Dále také může vyhlášovat amnestii a podat žalobu na prezidenta Ruské federace.⁸³

- **Návrhy zákonů**

Návrhy zákonů dumě podává prezident Ruské federace, členové Rady federace, poslanci Státní dumy, vláda Ruské federace, zákonodárné orgány subjektů Ruské federace a Ústavní soud, Vyšší arbitrážní soud a Nejvyšší soud Ruské federace. Tyto soudy podávají návrhy zákonů v oblasti své působnosti.⁸⁴

- **Schvalování zákonů**

Aby byl přijat federální zákon, je potřeba nadpoloviční většiny všech hlasů ve Státní dumě. Pak ho musí schválit většinou všech hlasů i Rada federace, pokud však Rada federace do 14 dnů zákon neprojedná, pak je zákon přijat. Prezidentské veto musejí obě komory přehlasovat 2/3 většinou hlasů ze všech členů, aby byl zákon schválen. K přijetí ústavního zákona je zapotřebí 3/4 všech členů Rady federace a 2/3 všech poslanců dolní komory neboli Státní dumy. Během 14 dnů je podepisuje a vyhláší prezident Ruské federace. Rada federace je povinna projednat zákony

⁸³ KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 13.

⁸⁴ SVOBODA, J. *Politický systém Ruské federace – parlament*. [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.spolved.web2001.cz/stud_mat/psruska.htm>.

o federálním rozpočtu, federálních daní a příjmů a vypovězení mezinárodních smluv Ruské federace, statutu a ochrany státních hranic Ruské federace, války a míru.⁸⁵

4.3 Porovnání Parlamentu Ruské federace a České republiky

Společným znakem Parlamentu České republiky a Ruské federace je, že jsou oba dvoukomorové. Mají horní a dolní komoru avšak liší se především počtem členů, který vyplývá z velikosti států, rovněž princip obsazování horní komory, je odlišný. Zvolen do Senátu může být člověk starší 40 let na dobu šesti let, kde se po dvou rocích vždy třetina senátorů vymění. Volby do Poslanecké sněmovny jsou pro osoby starší 21 let na 4 roky. Volby do Rady federace se konají jednou za 4 roky a vždy jsou zvoleni 2 z každého regionu. Do Státní dumy jsou voleni občané starší 21 let na pět let. Hlavním úkolem obou komor v České republice i Ruské federaci je přijímání, schvalování a odmítání zákonů.

Horní komory, neboli Rada federace a Senát, nemohou být rozpuštěny. Také společným rysem je, že obě komory přijímají ústavní zákony. Senát uděluje povolení ke jmenování Ústavních soudců a Rada federace Ústavní soudce jmenuje. Hlavní úkol Rady federace je schvalování změn hranic mezi regiony. Hlavním úkolem Senátu je kontrola činnosti parlamentu. Rada federace určuje prezidentské volby Ruské federace. Senát spolu s Poslaneckou sněmovnou dosud volili prezidenta České republiky.

Dolní komory, Poslanecká sněmovna a Státní дума, mohou být rozpuštěny prezidentem. Také mají společný rys neslučitelnost funkcí, poslanci nesmí být v Senátu a naopak. A ve Státní dumě poslanec nesmí být členem více zastupitelských orgánů či orgánů samosprávy. Dalším společným znakem je, že přijímají ústavní i běžné zákony. Jak Poslanecká sněmovna, tak Státní дума má možnost vyslovit nedůvěru vládě. Poslanecká sněmovna má právo podat žalobu na prezidenta v případě velezrady, a stejnou kompetenci má i Státní дума ovšem potřebuje k tomu souhlas nejméně 2/3 poslanců z obou komor.

⁸⁵ NETOLICKÝ, P. Ruský federalismus [online]. *Internetový politický časopis E-polis*. 2003-2008 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/67-rusky-federalismus.html#2.5>>.

Tabulka č. 5: **Pravomoci Parlamentu České republiky a Ruské federace**

Pravomoc	Parlament České republiky		Parlament Ruské federace	
	Senát	Poslanecká sněmovna	Rada federace	Státní дума
Přijímání ústavních zákonů	✓	✓	✓	✓
Volba prezidenta (v roce 2011)	✓	✓		
Přijímání zákonů		✓	✓	✓
Udělování nedůvěry vládě		✓		✓
Schvalování změn hranic v regionech			✓	
Vyhlašování prezidentských voleb (v roce 2011)		✓	✓	
Podání žaloby na prezidenta	✓			✓

Zdroj: Vlastní sestavení

Tabulka č. 6: **Přehled Parlamentu České republiky a Ruské federace**

	Česká republika		Ruská federace	
	Senát	Poslanecká sněmovna	Rada federace	Státní дума
Počet členů	81 senátorů	200 poslanců	178 členů (2 z každého regionu RF)	450 poslanců
Funkční období	6 let	4 roky	4 roky	5 let
Aktivní volební právo	18 let	18 let	18 let	18 let
Pasivní volební právo	40 let	21 let	21 let	21 let
Počet obyvatel na jednoho poslance	130 228	52 741	802 888	317 586

Zdroj: Vlastní sestavení

5 Prezident České republiky a Ruské federace

V této kapitole se bakalářská práce zabývá hlavou státu. Analyzuje, jaké kompetence má prezident České republiky a jaké kompetence prezident Ruské federace, jakým způsobem jsou voleni do funkce, který prezident má větší pravomoci v zemi.

5.1 Prezident České republiky

Prezident republiky je hlavou státu a z vykonávání své funkce není zodpovědný ani Parlamentu, ani vládě, ani soudním orgánům. Hlavu státu nelze odvolat. Mezi sídla prezidenta patří hlavně Pražský hrad a zámek Lány.⁸⁶

Prezident republiky je volen nepřímo, tedy na zasedání obou komor. V roce 2012 byl však přijat návrh přímé volby jak v Poslanecké sněmovně, tak i v Senátu České republiky. Dále pak musí být ještě projednány i ústavní změny, jak by přímá volba změnila kompetence prezidenta, za jakých podmínek by mohl být odvolán z funkce a další. Vzhledem ke skutečnosti, že všechna hlediska přímé volby nejsou ještě dořešena, analyzuje práce dosud realizovanou nepřímou volbu.

5.1.1 Volba prezidenta

Prezident je volen na společném zasedání dolní i horní komory. Toto zasedání svolá předseda Poslanecké sněmovny. Zvolit nového prezidenta musí v posledních třiceti dnech volebního období vládnoucího prezidenta. Pokud nastane situace, že se prezident vzdá funkce před skončením volebního období, volba nového prezidenta se musí uskutečnit do třiceti dnů. K uvolnění funkce dochází v případě smrti nebo abdikací hlavy státu. Prezident funkci převezme složením slibu, po němž nastává jeho pětileté funkční období, stejný prezident může být volen po sobě pouze dvakrát. V případě odmítnutí složení slibu nebo složení slibu s připomínkami se postupuje tak, jakoby prezident nebyl zvolen. Prezidentem může být zvolen občan České republiky, který má právo volit a je starší čtyřiceti let. Skupina deseti poslanců nebo senátorů má právo podávat návrhy na kandidáty do funkce prezidenta. Volba prezidenta může probíhat až ve třech kolech, kdy v prvním kole je vyžadováno, aby vítěz získal nadpoloviční většinu všech poslanců a nadpoloviční většinu všech senátorů. V situaci, kdy více kandidátů

⁸⁶ MAN, V., SCHELLE, K. *Základy ústavního práva*. Ostrava, 2009, s. 65-66.

mají stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně nebo v Senátu hlasy se sečtou a postoupí do druhého kola ten, kdo má nejvíce hlasů. Pokud nevzejde vítěz, je v druhém kole postupováno podle stejné procedury. Pokud ani tak není vítěz, do 14 dnů nastane kolo třetí, kde je zvolen ten kandidát z druhého kola, který získal nadpoloviční většinu všech poslanců a senátorů. A když ani v tomto případě nikdo nezvítězí, pak se konají nové prezidentské volby.⁸⁷

5.1.2 Slib

Po zvolení prezident skládá slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny, čímž je demonstrována dominantní pozice dolní komory. Předseda dolní komory svolá schůzi obou komor a na této schůzi zazní slib prezidenta. Hlava státu se může vzdát své funkce a předává abdikaci do rukou předsedy Poslanecké sněmovny. Úplné znění slibu prezidenta České republiky zní takto: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu svého lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“⁸⁸

5.1.3 Pravomoci prezidenta

Prezident republiky jmenuje, odvolává předsedu a další členy vlády a také odvolává samotnou vládu. Rovněž přijímá jejich demisi. Hlava státu svolává zasedání Poslanecké sněmovny, rozpouští Poslaneckou sněmovnu, při demisi vlády nebo při jejím odvolání ji pověřuje vykonáváním jejích funkcí prozatímně, dokud není jmenována nová vláda. Prezident jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy. Kromě toho jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu, promíjí a zmírňuje tresty, které určil soud. Hlava státu má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon, kromě ústavního zákona, podepisuje zákony. Jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu, členy Bankovní rady České národní banky.⁸⁹

Prezident republiky dále zastupuje stát navenek, například vystupuje v OSN nebo na mezinárodních schůzích hlav států, sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy, což znamená, že nemusí uzavírat smlouvy pouze on, ale že k tomu zvolí pověřenou osobu. Sjednává mezinárodní smlouvy nebo tyto akty může přenést na vládu a i s jejím

⁸⁷ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 138-142.

⁸⁸ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 144-145.

⁸⁹ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Ústava České republiky* [online]. 2011 [cit. 5. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

souhlasem na její jednotlivé členy. Hlava státu je vrchním velitelem ozbrojených sil, má pravomoc vyhlásit a zrušit mimořádná opatření. Rovněž přijímá vedoucí zastupitelských misí a pověřuje, odvolává jejich vedoucí. Kromě toho vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu, podmínkou je, že volby musí být vyhlášeny včas ať při pravidelném volebním období anebo v případě rozpuštění Poslanecké sněmovny. Prezident také jmenuje a povyšuje generály, jmenuje soudce, poskytuje a uděluje státní vyznamenání za hrdinské a neobyčejné činy, výsledky práce. Prezident republiky má významné oprávnění, a to, že může podat návrh k Ústavnímu soudu, aby zrušil zákon nebo jednotlivá ustanovení, čímž může ovlivnit zákonodárnou činnost z důvodu protiústavnosti, toto může použít pouze u již schváleného zákona. K tomuto rozhodnutí prezidenta je potřeba spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, aby bylo platné.⁹⁰

„To, že prezident republiky má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon, znamená, že vláda nebude hrát dominující roli nad Parlamentem, jak by tomu bylo, kdyby mohla vracet zákony se stejnými důsledky jako prezident republiky. Její role je limitována tím, že má, na rozdíl od prezidenta republiky, právo zákonodárné iniciativy a může ovlivnit rychlost projednávání zákona.“⁹¹

Hlava státu se také samozřejmě může účastnit zasedání dolní i horní komory Parlamentu i jejich výborů a komisí. Zúčastnění udělují prezidentovi slovo, kdykoliv o něj projeví zájem. Prezident nemůže být donucen k účasti na zasedání, ale může být pozván. Také má právo zúčastnit se schůzí vlády, nepředsedá, protože v čele výkonné moci je právě vláda. Může od samotné vlády nebo od jejích členů žádat zprávy, které se mohou týkat jakékoliv otázky. Jelikož vláda není zodpovědná prezidentovi, jsou tyto zprávy spíše informativního charakteru.⁹²

5.1.4 Stíhání prezidenta

Prezident České republiky nemůže být zatčen, trestně stíhán a ani stíhán pro přestupek či jiný protizákonný delikt. Má totální imunitu, jak v oblasti trestní, tak v oblasti správní. Jediná možnost, kdy může být hlava státu stíhána, je v případě velezrady. Žalobu musí podat Senát a zabývat se jí smí pouze Ústavní soud. V případě

⁹⁰ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 154-162.

⁹¹ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 148.

⁹² PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 162-164.

velezrady je prezident zbaven své funkce a možnosti jej znovu nabýt. Prezident nesmí být stíhán ani pro trestné činy, kterých se dopustil po skončení jeho funkčního období. Může být ale stíhán z přestupků, kterých se dopustil ještě před složením slibu, pokud nebude již tento přestupek promlčen.⁹³

5.1.5 Ukončení prezidentského mandátu

Ukončení prezidentského mandátu většinou dochází po uplynutí funkčního období tedy po pěti letech, pokud není prezident znovu zvolen do funkce prezidenta. Prezident může ukončit svůj mandát také abdikací, kterou předává do rukou předsedy Poslanecké sněmovny. Jedná se o osobní právo prezidenta, které nesmí být ničím omezeno.⁹⁴

5.2 Prezident Ruské federace

Prezident je stálým orgánem státní moci a vykonává své pravomoci jako jediný. „Это постоянно действующий орган государственной власти, он осуществляет свои полномочия как единоличный глава государства.“⁹⁵

Prezident Ruské federace je zárukou Ústavy, práv a svobod člověka. Přijímá opatření na ochranu suverenity Ruské federace, její nezávislosti a státní celistvosti, dále zajišťuje spolupráci orgánů státní moci a jejich optimální spolupráci. Hlava státu také určuje základní směry vnitřní a zahraniční politiky. Prezident Ruské federace reprezentuje zem uvnitř státu i navenek v mezinárodních vztazích.⁹⁶

5.2.1 Volba prezidenta

Prezident Ruské federace je volen přímo, tedy občané si sami volí, který kandidát zvítězí. Je volen na 6 let na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva a samozřejmě tajně. Prezidentem se může stát osoba, která je starší 35 let a žije v Ruské federaci nejméně po dobu deseti let. Prezident může být ve funkci hlavy státu pouze dvě funkční období po sobě jdoucí.⁹⁷

⁹³ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 166-167.

⁹⁴ PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha, 1995, s. 146.

⁹⁵ МАЗАЕВ, В., ВАСИЛЬЕВА, С., ВИНОГРАДОВ, В. *Конституционное право Российской Федерации*. Москва, 2006, с. 156.

⁹⁶ KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 52.

⁹⁷ KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 53.

5.2.2 Pravomoci prezidenta

Prezident jmenuje předsedu vlády Ruské federace, potřebuje k tomu, ale souhlas od Státní dumy. Může předsedat na zasedání vlády, přijímá demise vlády. Dává návrhy kandidátů do funkcí předsedy Centrální banky Státní dumě a dává podněty k odvolání z této funkce. Jmenuje a odvolává místopředsedy vlády a federální ministry. Také dává návrhy Radě federace ke jmenování kandidátů do funkcí soudců Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a také navrhuje odvolání generálního prokurátora. Prezident Ruské federace formuje administrativu. Jmenuje a odvolává zplnomocněné zástupce prezidenta. Dále prezident uskutečňuje řízení vnější politiky, sjednává a podepisuje mezinárodní smlouvy, podepisuje ratifikační listiny, přijímá pověřovací a odvolací listiny akreditovaných diplomatických zástupců.⁹⁸

Prezident může pozastavit platnost výnosů výkonných orgánů všech regionů federace, jestliže usoudí, že je jejich rozhodnutí v rozporu s ústavou, federálními zákony nebo mezinárodními smlouvami, kterými je Ruská federace vázána. Pokud dojde k pozastavení, pak trvá do doby, než o věci rozhodne příslušný soud. Prezident je také prvoinstančním soudcem v konfliktech mezi federálními orgány a orgány regionů federace nebo také při neshodách mezi samotnými regiony federace.⁹⁹

Prezident vyhlašuje volby do Státní dumy a může ji i rozpustit. Vyhláší také referendum, předkládá návrhy zákonů a podepisuje a vyhláší schválené federální zákony. Také každý rok musí vypracovat zprávu o situaci v zemi, a jaká opatření byla přijata ve vnitřní a zahraniční politice státu a obeznámit s tím Federální shromáždění. Prakticky může téměř libovolně měnit a rušit rozhodnutí vlády. Také při řízení vnější politiky má velké pravomoci, sjednává, podepisuje smlouvy. Prezident Ruské federace je také zároveň velitel ozbrojených sil a vyhláší válečné stavy, o kterých musí informovat Radu federace i Státní dumu.¹⁰⁰

Prezident dále řeší, kdo dostane politický azyl v Ruské federaci a občanství, poskytuje státní vyznamenání, uděluje čestné tituly a vojenské hodnosti. A v neposlední řadě uděluje milost. Prezident Ruské federace vydává výnosy a nařízení, které jsou

⁹⁸ KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 53-55.

⁹⁹ NETOLICKÝ, P. Ruský federalismus [online]. *Internetový politický časopis E-polis*. 2003-2008 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/67-rusky-federalismus.html#2.5>>.

¹⁰⁰ SVOBODA, J. *Politický systém Ruské federace – parlament*. [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.spolved.web2001.cz/stud_mat/psruska.htm>.

závazné na celém území. Výnosy a nařízení však nesmí být v rozporu s federálními a Ústavními zákony. Hlava státu Ruské federace je nedotknutelná.¹⁰¹

5.2.3 Slib

Prezident musí složit slib při vstupu do své funkce. Slib se koná slavnostním stylem, přítomni musí být členové obou komor a soudci Ústavního soudu. Úplné znění slibu prezidenta Ruské federace zní takto: „Slibuji, že při realizaci pravomocí prezidenta Ruské federace, že budu respektovat a chránit práva a svobody člověka a občana, zachovávat a chránit Ústavu Ruské federace, hájit suverenitu a nezávislost, bezpečnost a celistvost státu, věrně sloužit národu.“¹⁰²

A v originále tento slib zní takto: „Клянусь при осуществлении полномочий президента Российской Федерации уважать и охранять права и свободы человека и гражданина, соблюдать и защищать Конституцию Российской Федерации, защищать суверенитет и независимость, безопасность и целостность государства, верно служить народу.“¹⁰³

5.2.4 Funkční období prezidenta

Funkci si prezident přebírá složením slibu a po uplynutí funkčního období končí s plněním pravomocí ve chvíli, kdy složí slib nově zvolený prezident. Pokud například abdikuje, nemůže vykonávat pravomoci kvůli zdravotnímu stavu a je zbaven funkce, pak dočasně přebírá jeho výkon předseda vlády Ruské federace. Ovšem týkají se ho tři omezení, nesmí rozpustit Státní dumu, vyhlásit referendum a předkládat návrhy na změnu ústavy. Nové volby se musí konat do tří měsíců po výše zmíněných situacích.¹⁰⁴

5.2.5 Odvolání z funkce prezidenta

Prezident může být odvolán z funkce Radou federace na základě podané žaloby od Státní dumy. Státní дума může prezidenta obžalovat z velezrady nebo spáchání těžkého trestného činu, který musí potvrdit Nejvyšší soud a Ústavní soud musí zkontrolovat správný postup při žalobě. Rozhodnutí Státní dumy o obžalobě a

¹⁰¹ KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 56.

¹⁰² KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 53.

¹⁰³ АДМИНИСТРАЦИЯ ПРЕЗИДЕНТА РФ. *Президент* [online]. 2000-2008 [cit. 12. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://state.kremlin.ru/president>>.

¹⁰⁴ SVOBODA, J. *Politický systém Ruské federace – parlament*. [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.spolved.web2001.cz/stud_mat/psruska.htm>.

rozhodnutí Rady federace o zproštění z funkce musí podpořit nejméně dvě třetiny poslanců z každé z komor, přičemž návrh k projednávání obžaloby musí podat alespoň jedna třetina poslanců. Státní дума musí vytvořit speciální komisi k vyšetřování a při hlasování bere toto vyšetřování v potaz. Rozhodnutí Rady federace o odvolání z funkce, musí být přijato do tří měsíců od podání obžaloby Státní dumou. Pokud se Rada v tomto termínu nerozhodne, je pokládána žaloba za odmítnutou. V případě souhlasu s žalobou, musí s tím souhlasit nejméně dvě třetiny členů Rady federace.¹⁰⁵

5.3 Porovnání prezidenta České republiky a Ruské federace

Prezidenti obou zemí se liší hlavně v tom, jaké mají postavení v zemi. Je to samozřejmě odvíjeno i od systému, do kterých Česká republika a Ruská federace patří. Tedy, že prezident Ruské federace má významné výkonné postavení ve své zemi, kdyžto prezident České republiky má spíše formální funkci. Dále mají každý jinak dlouhé funkční období, přičemž prezident Ruské federace je u moci o jeden rok déle, než český prezident. Stejným znakem je, že mohou být prezidentem pouze dvě funkční období po sobě jdoucí. Jak prezidentovi České republiky, tak prezidentovi Ruské federace vzniká mandát složením slibu. V případě abdikace prezidenta v Ruské federaci ho zastoupí předseda vlády. Oba prezidenti mohou být obviněni z velezrady.

Co se týče České republiky, největším tématem je přímá volba prezidenta. Tato možnost má své zastánce i odpůrce. V případě, že je přímá volba přijata, znamenalo to rozšíření pravomocí i více důvodů pro odvolání z funkce. Nově zvolený prezident by směl udělit milost pouze odsouzeným a nárok na imunitu by prezident měl pouze v době výkonu své funkce.

Ústavní soud by mohl uznat, že prezident hrubě porušil Ústavu České republiky a tím by byl prezident odvolán z funkce. Tuto žalobu by podával Senát a Poslanecká sněmovna. Přímou volbu prezidenta by vyhlášoval předseda Senátu a to nejdéle 90 dnů před prezidentskými volbami. Podle nynějšího prezidenta Václava Klause je přímá

¹⁰⁵ KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno, 1996, s. 57.

volba chyba. Zdá se mu, že tato možnost nezvýší pravomoci hlavě státu, ale spíše je sníží.¹⁰⁶

Konkrétní podoba prezidentských pravomocí je však v současné době v jednání.

V Ruské federaci je zajímavá situace, prezidentem se v březnových volbách opět stal Vladimír Putin. S Dimitrijem Medvěděvem si tedy vymění své funkce. Příštích 6 let nebo dokonce 12 let bude u moci opět Vladimír Putin. Otázkou je, jakou cestu nově zvolený prezident nastaví, lze ale předpokládat, že politické uspořádání i ekonomický směr se zásadně měnit nebude.

Prezident Ruské federace navrhl reformu politického systému, rád by zavedl zjednodušenou registraci stran v otázce ekonomického rozvoje, zdůraznil, že je nutné vytvořit v Rusku možnosti drobného a středního podnikání. A dále klade důraz na změnu systému voleb do Státní dumy.¹⁰⁷

Tabulka č. 7: **Volba prezidenta**

	Prezident České republiky	Prezident Ruské federace
Způsob volby	Nepřímo	Přímo
Minimální dosažený věk	40 let	35 let
Funkční období	5 let	6 let
Možnost znovuzvolení	2 funkční období za sebou	

Zdroj: Vlastní sestavení

¹⁰⁶ ČTK. *České noviny.cz*, Klaus: Přímá volba prezidenta je fatální chyba a omyl. [online]. 2011 [cit. 31. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/klaus-prima-volba-prezidenta-je-fatalni-chyba-a-omyl/730232?utm_source=rss&utm_medium=feed>.

¹⁰⁷ HLAS RUSKA. *Poslední poselství Medvěděva* [online]. 2005-2012 [cit. 4. února 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/12/22/62696744.html>>.

Tabulka č. 8: **Pravomoci prezidenta**

Pravomoc	Prezident České republiky	Prezident Ruské federace
Jmenování předsedu vlády	✓	✓
Přijmutí demise vlády	✓	✓
Jmenování místopředsedy vlády	✓	✓
Podepisování mezinárodních smluv	✓	✓
Rozpuštění dolní komory	✓	✓
Rušení rozhodnutí vlády		✓
Napsání zprávy o situaci zemi		✓
Řešení politického azylu		✓

Zdroj: Vlastní sestavení

6 Vzájemné vztahy – parlament vs. prezident

V této kapitole budou porovnávány vzájemné vztahy mezi institucemi. Jak jsou na sobě závislé, co mají jen ve svých kompetencích a k čemu potřebují podporu druhé instituce.

- **Přijímání zákonů**

Navrhování a přijímání zákonů je nejdůležitější činnost komor. Návrhy zákonů se v České republice podávají do Poslanecké sněmovny, tedy do dolní komory. Český prezident nemá právo navrhnout zákony, pouze je podepisuje nebo navrácí zpět Poslanecké sněmovně. V Ruské federaci je to odlišné. Návrhy zákonů se podávají rovněž Státní dumě, také tedy do dolní komory, ale prezident Ruské federace nejen podepisuje zákony, ale také má právo je navrhnout.

Zákon, který je v České republice přijat Poslaneckou sněmovnou, pokračuje dál do Senátu, kde se senátoři vyjádří. Když je zákon odsouhlasen Senátem, je přijat, podepíše ho předseda Poslanecké sněmovny, předseda vlády a výše zmiňovaný prezident České republiky. V Ruské federaci zákon přijatý Státní dumou putuje také do horní komory, Rady federace, kde je projednáván.

V obou státech je zákon nejprve projednáván v dolní komoře, poté ho musí schválit horní komora a pak putuje k prezidentovi. Prezident Ruské federace může využít svého prezidentského veta, že se zákonem nesouhlasí, ale i po něm může být zákon přijat, pokud bude mít dostatečnou podporu v obou komorách. Prezident České republiky může práva veta taky využít, vrátí zákon Poslanecké sněmovně s odůvodněním a to nejdéle do 15 dnů, ale i toto prezidentské veto může být přehlasováno nadpoloviční většinou všech poslanců.

- **Vztah prezidenta a parlamentu**

Prezident České republiky má ve své kompetenci rozpustit dolní komoru parlamentu. Poslaneckou sněmovnu může rozpustit v případě, že nevyjádřila důvěru vládě, pokud se neusnese o návrhu zákona, který souvisí s otázkou důvěry, a když je zasedání Poslanecké sněmovny přerušeno na dlouhé období. Prezident České republiky má jedno omezení, v případě, že Poslanecká sněmovna má pouze 3 měsíce před ukončením svého funkčního období. nesmí být dolní komora rozpuštěna. Prezident Ruské federace má také pravomoc rozpustit dolní komoru, Státní dumu. Rozpustí ji

v případě, že třikrát odmítne prezidentovi kandidáty na předsedu vlády, také v případě, že vyjádří již podruhé během tří měsíců nedůvěru vládě a také, když předseda vlády požádá dumu o vyslovení důvěry a ta odmítne. I prezident Ruské federace má omezení, kdy nemůže Státní dumu rozpustit. A to v případě, že je vyhlášen mimořádný nebo válečný stav, a v posledním půl roku funkčního období prezidenta. Horní komory v obou zemích, Senát a Radu federace, nelze rozpustit, ani prezident nemá toto právo.

Poslanecká sněmovna i Senát dosud volily prezidenta České republiky, tedy takzvanou nepřímou volbou na jejich společném zasedání, tato volba může být až tříkolová. V letošním roce však již byla odsouhlasena změna na přímou volbu prezidenta, kterého budou tedy volit občané ČR. Prezidentem se okamžikem zvolení stává v okamžiku, kdy složí slib. V Ruské federaci je prezident volen přímou volbou, tedy lidé si sami volí z kandidátů. Prezident musí také složit slib, a to před členy dolní i horní komory a před soudci Ústavního soudu.

Senát je jediný, kdo může podat žalobu na prezidenta České republiky, v případě velezrady. V tomto případě je zbaven své funkce a i možnosti znovuzvolení. A žalobou se zabývá pouze Ústavní soud. V Ruské federaci podává na prezidenta žalobu Státní дума, také v případě velezrady nebo při spáchání těžkého trestního činu. Žalobou se zabývá Nejvyšší soud a Ústavní soud kontroluje, zda byl správný postup. Rada federace rozhoduje, zda prezidenta Ruské federace odvolají z funkce. Toto rozhodnutí musí být podpořeno dostatečným počtem hlasů z obou komor. Prezident musí být odvolán do tří měsíců od podání žaloby, pokud se tak nestane, žaloba je považována za odmítnutou.

- **Vztah prezidenta a vlády**

Prezident České republiky jmenuje předsedu vlády a další její členy. Také může odvolat předsedu vlády i celou vládu a přijímá její demisi. Při jejím odvolání pověřuje Poslaneckou sněmovnu, aby vykonávala prozatímně její funkce, dokud není jmenována nová vláda. Prezident Ruské federace jmenuje také předsedu vlády, ale musí k tomu mít souhlas od Státní dumy. Může předsedat na zasedání vlády, jmenuje a odvolává místopředsedy vlády a také přijímá demisi vlády.

Tabulka č. 9: **Přehled pravomocí prezidenta a parlamentu**

	Prezident		Souhlas			
	Česká republika	Ruská federace	Poslanecké sněmovna	Senát	Státní дума	Rada federace
Návrhy zákonů putují do:			✓		✓	
Přijetí zákonů			✓	✓	✓	✓
Jmenování předsedy vlády	✓	✓			✓	
Rozpuštění dolní komory	✓	✓				
Podání žaloby na prezidenta				✓	✓	
Odvolání prezidenta	Nelze odvolat				✓	✓

Zdroj: Vlastní sestavení

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo popsat, zhodnotit a porovnat status a role parlamentu a prezidenta Ruské federace a České republiky. V obou zemích je rozdílný politický systém a od toho jsou také odvozeny pravomoci jak parlamentu, tak prezidenta. V České republice je parlamentní systém, což znamená, že prezident České republiky potřebuje pro svá rozhodnutí souhlas předsedy vlády nebo příslušného ministra. A parlament má velmi silné postavení, protože je volen přímo lidmi. V Ruské federaci je politické uspořádání na pomezí mezi prezidentským a poloprezidentským systémem. Prezident má silné postavení vůči vládě a jeho pozice je nedotknutelná. Federální shromáždění má menší kompetence právě kvůli výrazné dominanci prezidenta, úloha Federálního shromáždění je spíše stvrzovací.

V České republice i v Ruské federaci se dělí moc na výkonnou, zákonodárnou a soudní. Zákonodárnou moc představuje parlament, výkonnou prezident a vláda, což je shodné u obou států. Parlament v České republice je dvoukomorový, horní komora Senát a dolní komora Poslanecká sněmovna. Senát se skládá z 81 senátorů, kteří jsou voleni na šest let. Mezi jejich hlavní kompetence patří takzvaná kontrola Poslanecké sněmovny a v případě rozpuštění Poslanecké sněmovny přebírá prozatímně její funkci. Poslanecká sněmovna je složena z 200 členů volených na čtyři roky a je centrem pro politické rozhodování. Mezi jednu z nejdůležitějších funkcí obou komor dosud patřila volba prezidenta. V Ruské federaci je parlament, tedy Federální shromáždění, také dvoukomorový. Horní komora je nazývána Rada federace a dolní Státní дума. Rada federace je tvořena vždy dvěma zástupci z každého regionu Ruské federace, tedy 178 členy, a jejich funkční období je čtyřleté. Hlavním cílem Rady federace je hájení zájmů jednotlivých regionů, dále pak určuje prezidentské volby. Radu federace nelze rozpustit, jako v ČR nelze rozpustit Senát. Dolní komora, Státní дума, má 450 členů a jejich funkční období je pětileté. Mezi kompetence Státní dumy patří mimo jiné udělování důvěry vládě a má právo podat na prezidenta žalobou v případě velezrady.

Prezident v obou zemích má odlišné postavení. Ruský prezident má rozsáhlejší kompetence než prezident český. Prezident České republiky byl doposud volen nepřímou volbou oběma komorami a volba byla až tříkolová. Prezidentem se může stát osoba České republiky starší čtyřiceti let. Prezidentem se může kandidát stát nejvíce dvakrát za sebou a funkční období je pětileté. Mandát vzniká v tu chvíli, kdy vítěz voleb složí slib. Mezi prezidentské kompetence patří jmenování a odvolání vlády, může

rozpustit Poslaneckou sněmovnu, zastupuje Českou republiku navenek a může podat návrh k Ústavnímu soudu na zrušení zákona. Prezident může být stíhán, jen v případě velezrady. Prezidentem Ruské federace se může stát osoba starší třiceti pěti let na dobu šesti let. Je volen přímo, a to až ve dvoukolových volbách. Prezident Ruské federace má velmi blízký vztah k premiérovi, on sám ho navrhuje a v případě, že Státní дума třikrát za sebou nevyjádří důvěru, je rozpuštěna. Mezi kompetence ruského prezidenta patří také řešení sporů mezi jednotlivými regiony, vydává nařízení, má i pravomoc vydávat dekrety, předává návrhy kandidátů Radě federace na Ústavní soudce.

Dílčím cílem práce bylo definovat, která moc, výkonná nebo zákonodárná, má větší kompetence a tedy i vliv na politické směřování státu v obou zemích. Je na první pohled zřetelné, že v Ruské federaci je postavení prezidenta velmi dominující. On rozhoduje, jakým směrem se země bude dále vyvíjet, má na starosti vnitřní a vnější politiku. Federální shromáždění je v Ruské federaci slabší, pomáhá prezidentovi. Ve Státní dumě je v současné době vládnoucí stranou Jednotné Rusko, jeho premiérem byl nynější prezident Vladimír Putin. V České republice tak silné postavení prezident nemá. Má spíše formální funkci, podporuje rozhodnutí ostatních institucí, tedy parlamentu, vlády. Vláda je odpovědná parlamentu, který také může vládu odvolat v případě nevyslovení důvěry. V České republice má výraznější pravomoci a postavení právě parlament.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje v českém jazyce

1. AJŠMAN, J. *Čeští králové život a vláda (1198 – 1918)*. Plzeň : Moudrá sova, 1994. 94 s. ISBN 80-900347-3.
2. BÍGL, Z. *České země za posledních Přemyslovců*. Praha : Albatros, 1993. 64 s. ISBN 80-00-00410-0.
3. CÍLEK, R. *Čeští panovníci a prezidenti*. Praha : Agave, 2005. 246 s. ISBN 80-86-160-93-9.
4. ČORNEJ, P., POKORNÝ, J. *Dějiny českých zemí do roku 2004 ve zkratce*. Praha : Práh, 2003. 96 s. ISBN 80-7252-026-1.
5. EFMERTO VÁ, M. *České země 1848-1918*. Praha : Albatros, 1995. 63 s. ISBN 80-00-00323-6.
6. HARNA, J., FIŠER, R. *Dějiny českých zemí I. Od pravěku do poloviny 18. století*. Praha : Fortuna, 1995. 295 s. ISBN 80-7168-285-3.
7. HARNA, J., FIŠER, R. *Dějiny českých zemí II. Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. Praha : Fortuna, 1998. 279 s. ISBN 80-7168-522-4.
8. HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., ŠEDO, J. *Politické systémy*. Brno : Barrister & Principal, 2011. 292 s. ISBN 978-80-87474-23-5.
9. HOLZER, J. *Politické strany Ruska hledání identity*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. 335 s. ISBN 80-7325-032-2.
10. HONZÁK, F., PEČENKA, M. *Státy a jejich představitelé*. 2. vyd. Praha : Libri, 1995. 318 s. ISBN 80-901579-6-3.
11. KALVODA, J. *Role Československa v Sovětské strategii*. Kladno : Dilo, 1999. 426 s. ISBN 80-902530-1-6.
12. KOPEČEK, L. *Éra nevinnosti české ČESKÁ POLITIKA 1989-1997*. Brno : Barrister & Principal, 2010. 377 s. ISBN 978-80-87029-98-5.
13. KOUDELKA, Z., VLČKOVÁ, R. *Ústavní systém Ruska, Ústava Ruské federace*. Brno : Masarykova univerzita, 1996. 79 s. ISBN 80-210-1356-7.
14. KUBÁT, M. *Postkomunismus a demokracie. Politika ve středovýchodní Evropě*. Praha : Dokořán, 2003. 125 s. ISBN 80-86569-47-0.

15. KYSELA, J. *Dvoukomorové systémy – teorie, historie a srovnání dvoukomorových systémů*. Praha : Eurolex Bohemia, 2004. 630 s. ISBN 80-86432-89-0.
16. MAN, V., SCHELLE, K. *Základy ústavního práva*. 2. vyd. Ostrava : Key publishing, 2009. 228 s. ISBN 978-80-7418-033-0.
17. NOVÁK, M., LEBEDA, T. *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*. Pelhřimov : Dobrá voda, 2004. 485 s. ISBN 80-86473-88-0.
18. PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J. *Ústava a ústavní řád České republiky*. Praha : Linde, 1995. 501 s. ISBN 80-85647-38-9.
19. POCHYLÝ, M., PŮROVÁ, V. *Encyklopedie historie světa*. Praha : Ottovo nakladatelství, 2001. 496 s. ISBN 80-7181-567-5.
20. PROROK, V., LISA, A. *Politologie*. Pelhřimov : Dobrá Voda, 2003. 223 s. ISBN 80-86473-31-7.
21. REIMAN, M. *Lenin, Stalin, Gorbačov*. Havlíčkův Brod : Lidové noviny, 1991. 213 s. ISBN 80-7106-024-0.
22. REITSCHUSTER, B. *Vladimír Putin: Kam kráčíš, Rusko?* Praha : Ottovo nakladatelství, 2006. 335 s. ISBN 80-7360-430-2.
23. SERVICE, R. *Rusko od roku 1991 do současnosti, experiment s jedním národem*. Praha : Beta – Dobrovský, 2006. 358 s. ISBN 80-7306-246-1.
24. SOBOTKA, P. *Deset let českého senátu 1996-2006*. Praha : HQ Kontakt, 2005. 107 s. ISBN 80-239-6968-4.
25. ŠVANKMAJER, M. et al. *Dějiny Ruska*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996, 558 s. ISBN 80-7106-216-2.
26. TABERY, E. *Hledá se prezident: zákulisí voleb hlavy státu*. Praha : Respekt Publishing, 2008. 451 s. ISBN 978-80-903766-7-0.
27. TEREŠČUK, A., LOCKEROVÁ, J., MAJOR, P. *Panovníci Ruska*. Havlíčkův Brod : Fragment, 2007. 79 s. ISBN 978-80-253-0469-3.
28. VANĚČEK, V. *Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945*. 3. vyd. Praha : Orbis, 1976. 581 s. ISBN 11-087-75.
29. VLČEK, E., MATES, P. *Dějiny státu a práva socialistických zemí*. Praha : SPN, 1980. 319 s.
30. VODIČKA, K., CABADA, L. *Politický systém České republiky historie a současnost*. 2. vyd. Praha : Portál s. r. o., 2007. 374 s. ISBN 978-80-7367-337-6.

Literární zdroje v ruském jazyce

1. МАЗАЕВ, В., ВАСИЛЬЕВА, С., ВИНОГРАДОВ, В. *Конституционное право Российской Федерации*. Москва : Айрис пресс, 2006, 253 с. ISBN 5-8112-1991-1.
2. STĚPANOVA, L., VYCHODILOVÁ, Z. Географические и политические реалии современной России. 3. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. 104 s. ISBN 80-244-1164-4.

Elektronické zdroje v českém jazyce

1. BORGIS. *Novinky.cz*. Putinova strana vyhrála volby, ale značně oslabila [online]. 2003-2012 [cit. 7. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/252495-putinova-strana-vyhrala-volby-ale-znacne-oslabila.html>>.
2. ČTK. *České noviny.cz*, Klaus: Přímá volba prezidenta je fatální chyba a omyl. [online]. 2011 [cit. 31. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/klaus-prima-volba-prezidenta-je-fatalni-chyba-a-omyl/730232?utm_source=rss&utm_medium=feed>.
3. HLAS RUSKA. *Jednotné Rusko* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501016.html>>.
4. HLAS RUSKA. *KPRF* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/16/60501660.html>>.
5. HLAS RUSKA. *LDSR* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/17/60531570.html>>.
6. HLAS RUSKA. *Poslední poselství Medvěděva* [online]. 2005-2012 [cit. 4. února 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/12/22/62696744.html>>.
7. HLAS RUSKA. *Spravedlivé Rusko* [online]. 2005-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2011/11/17/60531570.html>>.

8. KSČM. *Komunistická strana Čech a Moravy* [online]. 2003-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.kscm.cz/nase-strana/24002/kscm-kdo-jsme?chapter=1297>>.
9. MAFRA. *Idnes.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny ČR 2010 [online]. 1999-2012 [cit. 7. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2010.asp>>.
10. MACH, J. *Novinky.cz*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2003-2011 [cit. 27. prosince 2011]. Dostupné na WWW: <<http://tema.novinky.cz/poslanecka-snemovna-parlamentu-ceske-republiky>>.
11. NĚMEC, V. Evropa ve druhé polovině 19. století [online]. 1997-2010 [cit. 4. prosince 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=018&pod=5>>.
12. NETOLICKÝ, P. Ruský federalismus [online]. *Internetový politický časopis E-polis*. 2003-2008 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/67-rusky-federalismus.html#2.5>>.
13. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ. *Politický systém ČR* [online]. 2011 [cit. 4. února 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.nicm.cz/politicky-system-cr>>.
14. OBČANSKÁ DEMOKRATICKÁ STRANA. *Základní informace o Občanské demokratické straně* [online]. 1991-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.ods.cz/o-nas>>.
15. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2011 [cit. 31. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.psp.cz/docs/status.html>>.
16. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY, POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Ústava České republiky* [online]. 2011 [cit. 5. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

17. POTŮČEK, J. Politický systém Ruska a prezidentské volby 2008 [online]. *Internetový politologický časopis e-Polis*. 2003-2008 [cit. 22. října 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/258-politicky-system-ruska-a-prezidentske-volby-2008.html>>.
18. SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Volby do Senátu v roce 2010* [online]. 2011 [cit. 9. února 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.senat.cz/volby/v2010.php?ke_dni=27.01.2012&O=8>.
19. SCHVEINER, M. Politický systém Ruska a prezidentské volby 2008 [online]. *Internetový politický časopis E-polis*. 2003-2008 [cit. 27. prosince 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.e-polis.cz/komparace/258-politicky-system-ruska-a-prezidentske-volby-2008.html>>.
20. SPÁČIL, D. *Slované*. Historie Ruska [online]. 2001-2009 [cit. 20. října 2011]. Dostupné na WWW: <http://slovane.ic.cz/slovane/rusko/rusko_historie.htm>.
21. SVOBODA, J. *Politický systém Ruské federace – parlament*. [online]. 2011 [cit. 2. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.spolved.web2001.cz/stud_mat/psruska.htm>.
22. TOP 09. *Programová východiska a principy* [online]. 2009-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/programova-vychodiska-a-principy/>>.
23. VĚCI VEŘEJNÉ. *O nás* [online]. 2001-2012 [cit. 2. března 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.veciverejne.cz/o-nas.html>>.

Elektronické zdroje v ruském jazyce

1. АДМИНИСТРАЦИЯ ПРЕЗИДЕНТА РФ. *Президент* [online]. 2000-2008 [cit. 12. ledna 2012]. Dostupné na WWW: <<http://state.kremlin.ru/president>>

Přednášky

1. STRNAD, Š. *Ruská federace*. VŠERS, 8. 3. 2012.
2. STRNAD, Š. *Český stranický systém*. VŠERS, 12. 5. 2010.

3. STRNAD, Š. *Protectorátní režim*. VŠERS, 24. 4. 2010.
4. STRNAD, Š. *První republika*. VŠERS, 24. 4. 2010.
5. STRNAD, Š. *Totalitní režim*. VŠERS, 27. 4. 2010.
6. STRNAD, Š. *Ústavní systém České republiky*. VŠERS, 4. 5. 2010.